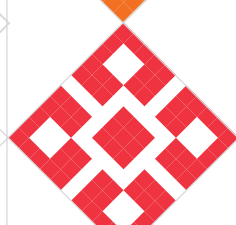
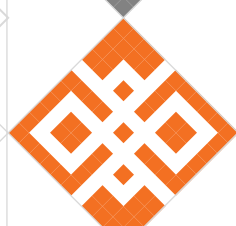
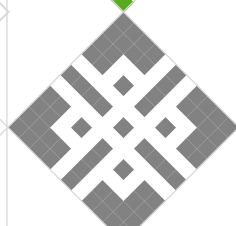
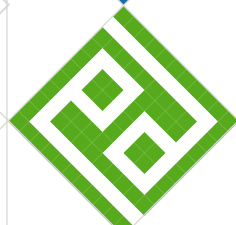
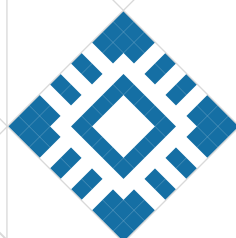

БЪЛГАРИЯ

2030

Национална програма
за развитие
ДЕТАЙЛИЗИРАНА СТРАТЕГИЯ

Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 е рамков стратегически документ от най-висок порядък в йерархията на националните програмни документи, детерминиращ визията и общите цели на политиките за развитие във всички сектори на държавното управление, включително техните териториални измерения. Документът определя три стратегически цели, за чието изпълнение групира правителствените намерения в пет области (оси) на развитие и издига 13 национални приоритета.

Тази детайлизирана версия на Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 стъпва върху визията, целите и приоритетите за социално-икономическото развитие на България в периода 2021-2030 г., одобрени с Решение на Министерския съвет № 33 от 20.01.2020 г. В документа подробно се описват областите на въздействие, които ще бъдат обект на целенасочени интервенции до 2030 г., подредени по приоритети и подприоритети и съпътствани от индикатори за резултат, индикативен финансов ресурс, източници на финансиране и съотносими Цели за развитие на ООН. В допълнение е представена предварителна оценка на въздействието върху основни макроикономически индикатори от изпълнението на заложените интервенции, както и механизъм за наблюдение и контрол на изпълнението на стратегическия документ.

Съдържание

ПРИОРИТЕТИ	4
П1 Образование и умения	4
П2 Наука и научна инфраструктура	14
П3 Интелигентна индустрия	22
П4 Кръгова и нисковъглеродна икономика	29
П5 Чист въздух и биоразнообразие	37
П6 Устойчиво селско стопанство	42
П7 Транспортна свързаност	53
П8 Цифрова свързаност	61
П9 Местно развитие	66
П10 Институционална рамка	75
П11 Социално включване	90
П12 Здраве и спорт	99
П13 Култура, наследство, туризъм	111
ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО	120
МЕХАНИЗЪМ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО	125
ПРИЛОЖЕНИЯ	

Приоритети

П1 Образование и умения

• 1.1 Включване в образование

Целта на подприоритета е осигуряване на правото на качествено образование за всички и превенция на отпадането от образователната система. Устойчиво ще се прилагат политики за улесняване на достъпа на децата, учениците и студентите до образование, за подкрепа и за повишаване на мотивацията им за учене. Инвестициите в материалната база ще са от съществено значение за превръщането на образователните институции в привлекателна среда и за подобряване на образователните резултати и резултатите от обучението.

Индикатори

наименование	източник	текуща стойност ¹	целева стойност	средна стойност в ЕС
Нетен коефициент на децата от 3 години до постъпването им в първи клас, включени в организирани групи за ранно детско развитие, %	Евростат	82.4	86.3	95.4
Дял на обхванатите деца на възраст 7 г. в училищно образование спрямо общият брой на децата на 7 годишна възраст, %	Евростат	90.5	98.0	97.7
Дял на 30-34- годишните със завършено висше образование, %	Евростат	32.7 (2019)	40.0	41.3

Области на въздействие

○ 1.1.a Обхват в системата на образованието

Ще бъдат предприети мерки за осигуряване на основни образователни услуги в предучилищното, училищното и висшето образование; за обхващане, включване и превенция на отпадането и за осигуряване на равен достъп до предучилищно, училищно и висше образование чрез преодоляване на демографски, социално-икономически и културни бариери.

¹ Текущите стойности на индикаторите в документа се отнасят за 2018 г., освен ако не е посочено друго.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН²

Цел 4 Качествено образование

- Подцел 4.1, 4.2, 4.3, 4.5

Оценка на необходим финансов ресурс

16 020 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Общински бюджети
- Събрани приходи от такси, включително от държавни висши училища

○ 1.1.б Подкрепа за пълноценно участие в образователния процес

Ще бъдат предприети мерки за осигуряване на интегрирани и достъпни услуги за образование и грижи в ранна детска възраст, както и за приобщаване на деца, ученици и студенти (включително от уязвими групи, със специални образователни потребности и със затруднения при усвояване на учебното съдържание) за пълноценно участие в образователния процес и за взаимодействие с родителите и превръщането им в активни партньори.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 4 Качествено образование

- Подцел 4.5

Оценка на необходим финансов ресурс

1 125 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Общински бюджети
- Събрани приходи от такси, включително от държавни висши училища

○ 1.1.в Мотивация за учене

Ще бъдат предприети мерки за развитие на уменията, талантите и способностите в областта на науките, технологиите и изкуствата, за насърчаване към здравословен начин на живот, физическа активност и занимания със спорт. Освен това ще бъдат изпълнявани мерки, насочени към кариерно ориентиране на учениците и студентите и за съхраняване на българския език и култура сред българските общности в чужбина.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 4 Качествено образование

² Целите и подцелите за устойчиво развитие на ООН са описани в Приложение 3

- Подцел 4.3, 4.4

Цел 3 Добро здраве

Оценка на необходим финансов ресурс

565 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Общински бюджети
- Събрани приходи от такси, включително от държавни висши училища

o 1.1.g **Модернизация на материалната база**

Ще бъдат предприети мерки за осигуряване на съвременна материална база и информационна среда в образованието, включително за дейности по интереси, спорт и др., за създаване и развитие на училищни центрове, интегрирана учебна среда и технологии. Ще се изпълняват дейности за екологизиране на образователната инфраструктура и за създаване на цялостен обновен облик на образователните институции, както и за модернизиране и стимулиране на иновативна образователна среда, осигуряваща придобиването на умения и компетенции, чрез изграждането на STEM кабинети и дигитални стаи. Ще се осъществяват и мерки за осигуряване на специализирано оборудване за експериментална работа и за професионално образование и обучение, както и на достъпна архитектурна среда.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 4 Качествено образование

- Подцел 4.3, 4.4, 4.5

Оценка на необходим финансов ресурс

2 660 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Общински бюджети
- Събрани приходи от такси, включително от държавни висши училища

• 1.2 Привлекателност и престиж на учителската професия

Учителите са ключова фигура в образователния процес и инвестирането в тях няма алтернатива. В тази връзка ще се развият политиките, насочени към повишаване на социалния статус на професията и на нейната привлекателност. Ще се усъвършенства обучението в педагогическите специалности и квалификацията на учителите.

Индикатори				
наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Учители, работещи на пълно и непълно работно време в основно и средно образование, % от общото активно население	Евростат	1.7	2.0	2.1
Дял на прогимназиалните учители, които се чувстват (много) добре подготвени за използване на ИТ в преподаването, %	ОИСР, TALIS	77.4	80.0	83.9 ³
Дял на прогимназиалните учители, които се чувстват (много) добре подготвени за преподаване в мултикултурна или многоезична среда, %	ОИСР, TALIS	78.8	85.0	86.6 ⁴
Дял на учителите на възраст до 35 години, %	Евростат	11.4	32.0	20.1

Области на въздействие

o 1.2.a Социален статус и престиж на учителската професия

Ще бъдат предприети мерки за повишаване доходите на педагогическите специалисти, за стимулиране на педагогическите специалисти съобразно напредъка на децата и учениците относно образователните резултати, както и за привличане към учителската професия на млади хора и специалисти от други професии и за включване на представители на бизнеса.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 4 Качествено образование

- **Подцел 4.2b**

Оценка на необходим финансов ресурс

Източници на финансиране

³ в изследването участват 23 държави – членки на ЕС

⁴ в изследването участват 23 държави – членки на ЕС

- 36 840 000 000 лв.
- Държавен бюджет
 - Европейски фондове и инструменти
 - Общински бюджети
 - Събрани приходи от такси, включително от държавни висши училища

○ **1.2.б Академична подготовка на педагогическите специалисти**

Ще бъдат предприети мерки, насочени към реформиране на учебния процес в педагогическите специалности за придобиване на комплексни умения относно прилагане на компетентностния подход, иновативно преподаване и надграждане на дигитални умения, както и за разширяване на практическата подготовка, на широкоспектърното обучение и на обучението по бинарни специалности.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 4 Качествено образование

- Подцел 4.2b

Оценка на необходим финансов ресурс

Източници на финансиране

30 000 000 лв.

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Общински бюджети
- Събрани приходи от такси, включително от държавни висши училища

○ **1.2.в Продължаваща квалификация на педагогическите специалисти**

Ще бъдат предприети мерки за осигуряване на продължаваща квалификация на учителите, насочена към усъвършенстване на уменията за прилагане на компетентностния подход, за иновативно преподаване и на дигиталните умения, включително за създаване на дигитално съдържание. Ще се осъществяват и мерки за усъвършенстване на системата за продължаваща квалификация на педагогическите специалисти.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 4. Качествено образование

- Подцел 4.2b

Оценка на необходим финансов ресурс

Източници на финансиране

35 000 000 лв.

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Общински бюджети

- Събрани приходи от такси, включително от държавни висши училища

• 1.3 Качество на образованието

Основната цел на подприоритета е повишаване на качеството на образователната система. Базисна политика в предучилищното, училищното и висшето образование ще бъде компетентностният подход, свързан със смяна на отправната точка в обучението от преподаване на знания към овладяване на ключовите компетентности. В тази връзка се обуславя и значимостта на мерките за приложимост на образованието в личностен и професионален план.

Индикатори

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Относителен дял на учениците от 4. клас с резултати под средното равнище на способностите по четене, %	PIRLS	17 (2016)	8	20 ⁵ (2016)
Относителен дял на учениците от 4. клас с резултати под средното равнище на способностите по математика, %	TIMSS	29 (2019)	15	25 ⁶ (2019)
Коефициент на заетост на наскоро завършилите ПОО (1-3 години), които не продължават своето образование, %	Евростат	68.6% (2019)	80.0	77.6 (2019)

Области на въздействие

○ 1.3.а Ключови компетентности

Ще бъдат предприети мерки за разработване и прилагане на Национална рамка за качествено образование и грижи в ранна детска възраст, за придобиване на функционална грамотност, граждански и социално-емоционални умения, практически ориентирани знания и умения, развиване на творческо и критично

⁵ в изследването участват 20 държави – членки на ЕС

⁶ в изследването участват 20 държави – членки на ЕС

мислене и за засилено обучение по ИКТ и STEM, за усъвършенстване на възпитателната работа в образованието. Ще се формират ключови компетентности за устойчиво развитие. Ще се развива партньорството с културни, научни и други институции. Фокусът на оценяването ще бъде поставен върху ключовите компетентности.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 4 Качествено образование

- Подцел 4.4, 4.6, 4.7

Оценка на необходим финансов ресурс

270 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Общински бюджети
- Събрани приходи от такси, включително от държавни висши училища

o 1.3.б Приложимост на образованието за постигане на професионална реализация

Ще бъдат предприети мерки за постигане на интердисциплинарност и интегрираност на учебните програми, за връзка между средното и висшето образование и бизнеса и за профилна специализация на висшите училища. Ще се осъществява сътрудничество със заинтересованите страни за постигане на съответствие на образованието с потребностите на пазара на труда. Ще се актуализират класификаторите на специалностите и професиите във връзка с появата на нови професии и нови умения в съществуващи професии; ще се разширява обхватът и ще се повишава качеството на дуалното обучение и на практическото обучение в реална работна среда. Също така ще се проследява реализацията на завършилите образование и обучение с цел осигуряване на обратна връзка към образователната система. Ще се прилагат мерки за свързване на висшите училища в мрежи, разработване на съвместни учебни програми и споделяне на ресурси, както и за адаптиране на учебното съдържание и практиките към динамиката на общественото развитие.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 4 Качествено образование

- Подцел 4.4, 4.7

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Оценка на необходим финансов ресурс

745 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Общински бюджети
- Събрани приходи от такси, включително от държавни висши училища

• 1.4 Учене през целия живот

Основополагаща роля за повишаването на уменията и квалификацията на българските граждани (вкл. и на възрастното население) ще имат политиките за УЦЖ. Значимостта им се обуславя както с оглед на социалното включване, така и във връзка с повишаване качеството на работната сила.

Индикатори

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Относителен дял на младежите (на 20-24 навършени години) със завършено най-малко средно образование, %	Евростат	84.4 (2019)	92.0	83.9
Среден брой години, прекарани в образование	ООН, Индекс на човешкото развитие	11.8	14	-

Области на въздействие

○ 1.4.а Разширяване на възможностите за учене през целия живот

Ще бъдат предприети мерки за включване във формално образование и обучение и в неформално обучение, включително на лица, преждевременно напуснали училище. Ще се развиват гъвкави програми за втори шанс за оgramотояване и повишаване на грамотността на възрастни и ще се прилагат мерки за насочване на нискоквалифицирани възрастни и хора в неравностойно социално-икономическо положение към възможности за УЦЖ.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 4 Качествено образование

- Подцел 4.4, 4.7

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Оценка на необходим финансов ресурс

180 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Общински бюджети
- Събрани приходи от такси, включително от държавни висши училища

○ 1.4.б **Качество и приложимост на провежданите форми на учене през целия живот**

Ще бъдат прилагани мерки за осигуряване на сътрудничество на центрoвете за професионално обучение (ЦПО) и професионалните гимназии за повишаване на качеството на провежданото обучение в ЦПО, за валидиране на умения с оглед на тяхната приложимост, за мобилност на учащите, студентите и служителите по европейски и международни програми, за транснационално сътрудничество на доставчиците на образование и обучение и за признаване на резултатите от обучението и квалификациите.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 4 Качествено образование

- Подцел 4.4

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Оценка на необходим финансов ресурс

120 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Общински бюджети
- Събрани приходи от такси, включително от държавни висши училища

• **1.5 Дигитализация и иновации в образованието**

Използването на ИКТ за формирането на дигитални компетентности, за мотивация за учене и за по-високи образователни резултати ще бъде ключова политика. Ще се подкрепя развиването на иновациите във всички етапи и степени на образование. В основата на управлението на образователната система на всички нива ще бъде интегрираният подход.

Индикатори

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Население, притежаващо основни цифрови умения, %	EK, DESI	29 (2019)	37	57 (2019)

Области на въздействие

○ 1.5.а **Дигитализация**

Ще бъдат предприети мерки за въвеждане на учебни програми, съобразени с дигиталната трансформация на образованието и икономиката, за осигуряване на достъп до дигитално учебно съдържание и електронни учебници с добавена реалност, както и за свързване на дигиталните умения с гражданската грамотност, с киберсигурността, с дигиталната етика, за въвеждане и развитие на системи с изкуствен интелект в училищното, професионалното и висшето образование. Ще се насърчават инициативи за достъпно цифрово образование и подобряване на цифровите компетентности.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 4 Качествено образование

- Подцел 4.4, 4.7

Оценка на необходим финансов ресурс

580 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Общински бюджети
- Събрани приходи от такси, включително от държавни висши училища

○ 1.5.б Образователни иновации

Ще се въвеждат и развиват иновации във всички етапи и степени на образованието и във всички сфери на живота на образователните институции и ще се развива култура за въвеждане на иновации с всички инструменти на политиката. Ще се създават и развиват мрежи от иновативни образователни институции, ще се използват отворени образователни ресурси и ще се осъществява интеграция между образованието и бизнеса за обучение по иновативни професии.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 4 Качествено образование

- Подцел 4.4, 4.7

Оценка на необходим финансов ресурс

740 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Общински бюджети
- Събрани приходи от такси, включително от държавни висши училища

○ 1.5.в Управление на системата

Ще се предприемат мерки за координация на всички нива на образование и обучение и ясно разпределение на отговорностите между съответните национални и/или регионални органи, за осигуряване на аналитичен и административен капацитет на всички нива за планиране, мониторинг и оценка

на политиките в образованието, за усъвършенстване на системата за управление на висшите училища (при баланс между академична автономия и държавни и обществени интереси). Ще бъде въведен и ще се прилага междуинституционален механизъм за наблюдение изпълнението и разработване оценка на въздействието на образователните политики. Ще се работи за изграждане на Европейско образователно пространство.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 4 Качествено образование

Оценка на необходим финансов ресурс

90 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Общински бюджети
- Събрани приходи от такси, включително от държавни висши училища

П2 Наука и научна инфраструктура

• 2.1 Научни изследвания

Целта на подприоритета е развитието на висококачествени и ефективни научни изследвания. Ще бъдат фокусирани инвестициите в приоритетни области и ще се стимулира качеството. Ще бъде повишена свързаността на системата – вътре, както и с бизнеса за привличане на частни инвестиции и за комерсиализиране на научните резултати. Ще бъдат въведени международни критерии за атестация, включително на генерираните ползи за икономиката и обществото.

Индикатори

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Брой научни публикации	WoS	6 086 (2019)	20 000	22 160 ⁷ (2019)
Нормализиран индикатор за въздействие на цитиранията	WoS	1.1 (2019)	1.4	1.3 (2019)
Дял на цитираните публикации (%)	WoS	35.2 (2019)	Достигане средното ниво в ЕС	53.8 (2019)

⁷ Средната стойност за ЕС е изчислена като медиана

Съфинансиране от бизнеса на публичните разходи за НИРД, % от средното ниво в ЕС	ЕК	42.6	50.0	100.0
---	----	------	------	-------

Области на въздействие

○ 2.1.а Финансиране, основано на резултати и приоритети

Институционалното финансиране ще се обвърже с постигнатите резултати чрез прилагането на единна система за наблюдение и оценка на въздействието на резултатите и ползите за обществото. Планират се програмни стимули за повишаване на качеството на научната дейност и приложимостта на резултатите, възможности за участие в партньорски мрежи с изследователските университети, иновативни фирми и индустрията. Планира се международна оценка на научните организации и висши училища за оптимизиране и клъстериране на основата на съпоставимост и съизмерване на качеството и перспективите за развитие съгласно световните и европейските стандарти.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Цел 9 Иновации и инфраструктура

- Подцел 9.5

Оценка на необходим финансов ресурс

5 000 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Международни фондове
- Инвестиции от бизнеса, от бюджета на БАН, на ССА и на висшите училища

○ 2.1.б Система за финансиране на научните изследвания и иновациите

Ще се фокусират усилия за устойчиво развитие на научни центрове, центрове за компетентност и центрове за върхови постижения с високи стандарти за качество и нов модел на управление в ключови области като изкуствен интелект, здраве, енергетика, кръгова икономика, биоикономика и др. Ще се подкрепят проекти на конкурсен принцип в съответствие с общеевропейските норми и практики. Планира се развитието на новата структура за координация и управление на инструментите за научни изследвания и иновации, чрез приемственост и надграждане на дейността на Фонд „Научни изследвания“ (ФНИ) и Националния иновационен фонд (НИФ). Ще се прилага подкрепа за пазарно ориентирани приложни изследвания, комерсиализация на научните резултати и партньорства с компании и научни и технологични инфраструктури. Ще се разработят стимули и мерки за бизнеса да участва във финансирането на проблемно-ориентирани изследвания.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Цел 9 Иновации и инфраструктура

- Подцел 9.5

Оценка на необходим
финансов ресурс

2 000 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Международни фондове
- Инвестиции от бизнеса, от бюджета на БАН, на ССА и на висшите училища

• 2.2 Интернационализация и участие в европейското научноизследователско пространство

С оглед трансформиране на българската икономика в икономика, базирана на знанието и интелигентния растеж, ще бъде подкрепена интернационализацията на българските научни организации и висши училища, в т. ч. чрез осигуряване на синергия с Рамковите програми на ЕС за научни изследвания и иновации и като цяло на интеграцията на българската научно-иновационна екосистема в Европейското научноизследователско пространство и сътрудничество и партньорство с чуждестранни организации и институции.

Индикатори

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Участия в Европейски проектни консорциуми за съвместни научни изследвания по Рамковата програма на ЕС за научни изследвания и иновации, % от всички договори по РП	ЕК	1.9 (2019)	5	100
Международни съвместни научни публикации (само с автори от страни извън ЕС), % от средното ниво в ЕС	ЕК	25.5 (2019)	50.0	100.0

Брой изградени
международни
партньорства

ЕК

337
(2019)

1 000

-

Области на въздействие

○ 2.2.а Интеграция в международните научни мрежи

Ще се работи за укрепване на националната координационна мрежа по РП за научни изследвания и иновации чрез въвеждане на допълнителни промоционални дейности и разширяване на обхвата и ефективността на предоставяните консултантски услуги. Ще се осъществява синергия с РП на ЕС, чрез разработването на инструменти за съфинансиране на проекти със Seal of Excellence и по направление "Widening Participation and Sharing Excellence". Ще се прилага насърчаване и координация на участието в европейски научноизследователски и иновационни партньорства, включително модернизиране на центрове за трансфер на знание и технологии. Ще се развие изпълнението на национални и международни научни програми и проекти за постигане на въздействие върху социално-икономически предизвикателства. Ще се подкрепя изграждането на мрежи и съвместна дейност с водещи европейски научни организации за присъединяване към пан-европейски научни инфраструктури; ще се създадат и укрепнат глобални партньорски мрежи и сътрудничество, за увеличаване на добавената стойност на дадената идея, изследване, резултат, продукт.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 7 Възобновяема енергия

- Подцел 7.а

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Цел 9 Иновации и инфраструктура

Цел 10 Намаляване на неравенствата

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

200 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Международни фондове
- Инвестиции от бизнеса, от бюджета БАН, на ССА и на висшите училища

○ 2.2.б Интернационализация на научните резултати

Ще продължат дейностите за създаване и функциониране на Български облак за отворена наука. Планира се подкрепя за разпространението и трансфера на научни резултати. Ще се подкрепя създаването на стратегически партньорства с европейски научноизследователски и иновационни и технологични центрове и инфраструктури. Ще се стимулира обмен на опит и привличане на водещи световни учени, учени от диаспората и специалисти за обмен на ноу-хау, съвместни разработки и обмен и др. Ще се подкрепя международната

междусекторна мобилност. Ще се търси подкрепа за схеми за двупосочна мобилност между български лаборатории, центрове и инфраструктури и големи научни лаборатории, комплекси, центрове и инфраструктури за обмен на добри практики и за изпълнение на съвместни проекти (със страни извън ЕС).

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 2 Край на глада

- Подцел 2.а

Цел 3 Добро здраве

- Подцел 3.б

Цел 7 Възобновяема енергия

- Подцел 7.а

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Цел 9 Иновации и инфраструктура

Оценка на необходим финансов ресурс

100 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Международни фондове
- Инвестиции от бизнеса, от бюджета на БАН, на ССА и на висшите училища

• 2.3 Научноизследователска инфраструктура

Ще се модернизира и надгради наличната и ще се изгради нова научноизследователска инфраструктура на световно ниво. Ще се осъществи споделено използване на наличния инфраструктурен капацитет, както и постигане на баланс на разпределението в регионален план, като се съблюдават идентифицирани сравнителни предимства и възможности за интелигентна специализация.

Индикатори

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Брой новоизградени/надградени инфраструктури	МОН	12 ⁸	50	-

⁸ периодът на отчитане на новоизградените/надградени инфраструктури започва от 2018 г.

Брой изградени регионални иновационни центрове	МС	0	20	-
Брой участия в Европейски консорциуми за НИ	ЕК	10	18	-

Области на въздействие

○ 2.3.а Стратегически проекти за научни инфраструктури

Ще продължат фокусираните усилия за изпълнение на целите и мерките на Националната пътна карта за научна инфраструктура (НПКНИ). Изграждане/надграждане на уникални за региона научни инфраструктури НИ, на обекти със стратегическо икономическо и обществено значение, като приоритети на ИСИС и на големи проекти, част от Европейската мрежа (ESFRI). Ще продължат усилията за балансирано развитие а научноизследователския потенциал на територията на страната, чрез изграждане на Регионални иновационни центрове в районите за планиране от ниво NUTS 2. Ще се насърчава функционирането и работата в мрежа на изградените и надградени НИ, с оглед оптимизация на резултатите и добрата координация помежду им и с Регионалните иновационни центрове. Специално внимание ще се отдели на насърчване на високотехнологични стартиращи предприятия, създаването на предприятия за трансфер на технологии от типа spin-off/spin-outs, иновативни МСП и други организации за сътрудничество с и достъп до национална и международна научна инфраструктура. Планира се подкрепа за наличните е-инфраструктури с хоризонтално значение и дигитализация на услугите на научните центрове и научните инфраструктури. Необходимо е изграждане и развитие на цифрова свързаност между научните инфраструктури, научните организации и висшите училища за повишаване ефективността и възможността за използване на научните инфраструктури.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел № 3 Добро здраве

- Подцел 3.б

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Цел 9 Иновации и инфраструктура

Цел 10 Намаляване на неравенствата

Оценка на необходим финансов ресурс

1 970 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Международни фондове

- Инвестиции от бизнеса, включително от бюджета на БАН, на ССА и на висшите училища

○ 2.3.б Участие в европейски и международни научни инфраструктури

Ще се поддържа и разширява членство в големи европейски консорциуми в областта на биобанкирането, транслационната медицина, морските изследвания, езиковите ресурси, културното наследство, образната диагностика и др. Планира се изграждане на национални възли/мрежи за функциониране на консорциуми за членство в европейски консорциуми.

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел № 3 Добро здраве

- Подцел 3.б

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Цел 9 Иновации и инфраструктура

Цел 10 Намаляване на неравенствата

Оценка на необходим
финансов ресурс

Източници на финансиране

300 000 000 лв.

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Международни фондове
- Инвестиции от бизнеса, от бюджета на БАН, на ССА и на висшите училища

• 2.4 Научноизследователски състав

Ще продължи реформата във висшите училища и научните организации по отношение кариерно развитие и задържане на млади учени и привличане на международно утвърдени висококвалифицирани учени – чрез въвеждането на модерни форми на обучение, надграждане на уменията на научноизследователския състав и развиване на капацитет за трансфер на технологии, интеграция и реинтеграция на български учени, работещи в чужбина.

Индикатори

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Персонал, зает в НИРД, в еквивалент на пълна заетост, % от работната сила	Евростат	0.8	1.4	1.4

Защитили докторанти от населението на възраст 25-34 години, на 1 000 души	ЕК	0.6	1.2	1.4
Чуждестранни изследователи в държавен сектор и сектор висше образование, % от общия брой	НСИ	0.8	2	-
Възрастов баланс като съотношение на броя изследователи под 34 г. и над 55 г.	НСИ	3/4	5/4	-

Области на въздействие

o 2.4.a Привлекателност на научната професия

Ще се изпълняват национални програми за реинтеграция на български учени и привличане на чуждестранни изследователи за работа в България. Ще се организират конкурси за млади учени, докторанти и постдокторанти и допълнителни докторантски стипендии. Планира се въвеждането на диференцирано заплащане, обвързано и с постигнати резултати. Ще се подкрепят специализации на учени във водещи европейски научни и иновационни центрове.

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 2 Край на глада

- Подцел 2.a

Цел 3 Добро здраве

- Подцел 3.b

Цел 7 Възобновяема енергия

- Подцел 7.a

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Цел 9 Иновации и инфраструктура

- Подцел 9.5

Оценка на необходим финансов ресурс

230 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Международни фондове
- Инвестиции от бизнеса, от бюджета на БАН, на ССА и на висшите училища

○ 2.4.6 **Формиране, задържане и развитие на таланти/учени**

Планира се подкрепа за включване на студенти в научноизследователски и иновационни проекти. Ще се осигурява финансиране на стажове за ученици и студенти в научноизследователски инфраструктури. Ще се изпълняват дейности за повишаване информираността и интереса на учениците и младите хора към науката и технологиите. Ще продължи и подкрепата за участие в международни научни форуми.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Цел 9 Иновации и инфраструктура

- Подцел 9.5

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

200 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Международни фондове
- Инвестиции от бизнеса, от бюджета на БАН, на ССА и на висшите училища

ПЗ Интелигентна индустрия

• 3.1 Цифровизация на икономиката и промишлеността

Основната цел на подприоритета е осигуряването на условия за цифрова трансформация на икономиката и промишлеността и догонване на изоставането в цифровизирането ѝ, чрез целенасочена и фокусирана правителствена подкрепа, за създаване на възможности за повишаване дела на българските предприятия в съществуващи и възникващи продуктови ниши, при повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризирани се с по-висока технологична и НИРД интензивност, което ще позволи заемането на по-добри и по-престижни позиции в глобалните вериги на стойността.

Политиките в тази област ще се фокусират върху подпомагане на човешкия и физическия капитал на предприятията с цел внедряване на цифровите технологии в бизнес процесите в страната, включително увеличаване на употребата на онлайн маркетинг и търговия, повишаване на нивото на информационна сигурност и подобряване на конкурентоспособността на продукта. В допълнение, ще се предприемат целенасочени мерки за въвеждане и на високотехнологични цифрови решения в частния сектор, свързани с парадигмите на Индустрия 4.0, като изкуствен интелект, облачни технологии и Интернет на нещата.

Индикатори				
наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Малки и средни предприятия, които осъществяват продажби онлайн, % от всички	EK, DESI	6	12	17
Оборот от електронна търговия, % от общия оборот	EK, DESI	2	6	10
Трансгранични продажби онлайн, % от всички	EK, DESI	3	6	8
Разходи за софтуер, % от БВП, GII	INSEAD, Университет „Корнел“, СОИС	22.7	27.0	37.6

Области на въздействие

○ 3.1.а Цифрови инструменти и компетентност

Ще бъдат предприети мерки за стимулиране на широкото използване на цифровите технологии от бизнеса с цел повишаване на конкурентоспособността на българските предприятия и подобряване на ефективността на бизнес процесите. Ще бъдат положени целенасочени усилия за преодоляване на множеството бариери, свързани с ограничен човешки и организационен капитал и дефицит на знания, включително за улесняване достъпа на предприятията до цифрово ноу-хау и информационни и комуникационни технологии. Ще бъде стимулирано разработването на инструменти за електронна търговия и прилагането на управленски информационни системи, както и внедряването на системи за информационна сигурност.

Българските предприятия ще бъдат подкрепяни чрез обучения в областта на цифровите технологии и информационната сигурност, включително и за използване на възможностите на електронната търговия и маркетинг, за повишаване на трансграничните продажби. За подобряване на бизнес средата приоритетно ще бъдат търсени и прилагани дигиталните решения за развитие и популяризиране на бизнеса. Паралелно със стимулирането на използването на цифрови инструменти ще бъде подкрепяно повишаването на цифровата компетентност на персонала в предприятията и възможностите за използване на цифровите технологии.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

- **Подцел 8.3**

Цел 9 Иновации и инфраструктура

- Подцел 9.с

Оценка на необходим финансов ресурс

587 349 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 3.1.6 Индустрия 4.0

Дигитализацията на предприятията ще бъде осъществявана чрез въвеждане на водещи технологии, като максимална ефективност ще се търси чрез технологиите от Индустрия 4.0. Свързването на физическите с цифровите системи, използването на индустриален интернет (Интернет на нещата), 3D принтиране и прототипиране, Големи по обем данни (Big Data), изчисления в облак, добавена реалност, използването на изкуствен интелект и системи за киберсигурност, машинното обучение, роботиката и т.н. ще бъдат приоритетно подкрепяни за повишаване конкурентоспособността на българските предприятия и създаването на добавена стойност.

С цел укрепване на връзката между науката и индустрията за развитието на Индустрия 4.0 ще бъде създаден фонд за финансиране на проекти в областта на Индустрия 4.0 и изкуствения интелект, както и за подкрепа на проектни предложения, кандидатствали по Рамкова програма „Хоризонт 2020“/“Хоризонт Европа“ и получили Печат за високи постижения, но които не са получили финансиране по програмите.

Мерките ще бъдат насочени към подкрепа за внедряване на продукти, технологии, стандарти и бизнес модели и процеси от Индустрия 4.0; за подобряване достъпа на МСП до технологии, базирани на изкуствен интелект, изчисления в облак и т.н.; въвеждане на стандарти от Индустрия 4.0; изграждане на демонстрационна екосистема, чрез тестови центрове за апробиране на технологии от Индустрия 4.0; информационни кампании, насочена към МСП за разясняване същността и ползите от цифровата трансформация, както и за повишаване на уменията и знанията на заетите в предприятията и техните мениджъри. Ще се подпомогне и цифровата трансформация на големите предприятия чрез идентифициране по цялата верига на технологичния процес на звената, които първостепенно се нуждаят от дигитализация и чрез подпомагане внедряването на дигитални технологии, квалификация и преквалификация на персонала в тези звена.

Ще бъдат предприети мерки за надграждане на София Тех Парк като реална платформа за предоставяне на специализирани услуги подпомагащи автоматизацията и дигиталната трансформация в българската индустрия.

Съотносим Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

- Подцел 8.3

Цел 9 Иновации и инфраструктура

- Подцел 9.с

Оценка на необходим финансов ресурс

491 166 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

• 3.2 Технологична интензивност и иновационна среда

Основната цел на подприоритета е създаването на предпоставки за повишаване на технологичното ниво на българските продукти и износ чрез целенасочена подкрепа за повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност. Ще бъдат предприети действия за развитие на иновационната екосистема в страната и насърчаване на технологичната модернизация на предприятията. Акценти на политиката ще бъдат и стартърп екосистемата, както и повишаване привлекателността на България като инвестиционна дестинация.

Реализацията на мерките цели развитие на институционална среда, благоприятстваща иновациите и инвестициите, в т.ч. и развитието на сектора на малките и средни предприятия.

Мерките ще са насочени към стимулиране разработването на иновации в предприятията; създаване и развитие на високотехнологична индустриална база; повишаване на специализацията в продукти и услуги, които са с висока технологична интензивност и иновативност, ще се стимулират НИРД и сътрудничеството между бизнеса и науката.

Индикатори

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Дял на иновативни предприятия, %	Евростат	27.2	35.0	42.0
Бруто образуване на основен капитал, % от БВП	Евростат	18.3	21.3	21.3
Възможности за предприемачество	ЕК, EIS	23.9	30.0	122.3
Интелектуални активи	ЕК, EIS	77.9	83.0	82.6
Иновативни МСП в сътрудничество с други	ЕК, EIS	29.9	35.0	125.8
Разходи в НИРД от предприятия	ЕК, EIS	40.9	50.0	79.2

Области на въздействие

○ 3.2.а Иновационна мрежа

С цел повишаване на иновационната активност в страната ще се предприемат мерки за предоставяне на подходяща среда и повишаване на сътрудничеството между бизнеса и науката чрез разширяване на мрежата от иновационни центрове и надграждане на съществуващите такива. Ще бъде стимулирано създаването на иновационни клъстери, Центрове за компетентност, Центрове за върхови постижения, Дигитални иновационни хъбове, Регионални иновационни центрове, Центрове за апробация на нови разработки и технологични паркове, вкл. и развитие и надграждане на научно-технологичния парк София Тех Парк. Центровете за цифрови иновации, които ще функционират като места за „обслужване на едно гише“, чрез които дружествата ще имат достъп до изпитване на технологии, ще представляват платформа, която може да се използва като отправна точка за апробиране на нови технологии и решения, за да се даде възможност за създаване на иновативни бизнес модели. Акцент на политиката ще бъде стратегическото планиране на регионално ниво, включително чрез създаване на регионални иновационни стратегии, с цел преодоляване на увеличаваща се дистанция между регионите. Те ще фокусират интелигентната специализация и ще дадат възможност за пряко участие на местните общности в процеса на планиране и участие в прилагане на мерките в областта на иновациите. Мерките включват създаването на регионална мрежа от цифрови иновационни хъбове, подпомагащи внедряването на цифрови иновации на регионално ниво.

Ще бъде подпомогнато изграждането и на високотехнологичен изчислителен комплекс от ново поколение, който ще бъде разположен в „София Тех Парк“ и който ще е един от 5-те petascale суперкомпютъра в Европа. Основната цел на суперкомпютъра е да подкрепи редица научноизследователски и иновационни дейности, да стимулира промишлеността, базирана на използването на технологии и изчислителни ресурси. Системата ще бъде оптимизирана да работи в множество научни области, включително биоинформатика, фармация, молекулярна динамика и механика, квантова химия и биохимия, изкуствен интелект и др.

Заедно с новоизградената инфраструктура ще заработят и специализирани учебни центрове, които ще обслужват изграждането на кадри за управление на високопроизводителните изчисления и ще подпомагат изграждането на капацитет в представителите на индустрията да генерират задачи за автоматизация и високоскоростни изчисления.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

- **Подцел 8.2, 8.3**

Цел 9 Иновации и инфраструктура

- Подцел 9.2, 9.4, 9.с

Оценка на необходим финансов ресурс

1 889 827 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ **3.2.б Технологична модернизация**

Мерките ще продължат политиката за повишаване на модернизацията на използваните технологии в предприятията, както и за внедряване на иновативни решения в производствените процеси. Ще бъдат стимулирани и подкрепяни инвестициите в индустрията и във високотехнологичните производства и услуги. Приоритетно ще бъде подпомагани отраслите, характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност.

Ще продължи и ще се повиши интензитета на подкрепа за изграждане на елементи на техническата инфраструктура за сертифицирани по Закона за насърчаване на инвестициите проекти. Специален акцент ще бъде поставен на създаването и развитието на индустриални зони и паркове, с оглед мултиплициране на ефекта на оказваната подкрепа.

Развитието на индустриални паркове е стратегически държавен приоритет. С цел да се създадат условия за насърчаване на инвестициите посредством изграждане ключови индустриални паркове със стратегическо значение в различни региони на страната за намаляване на силно изразените диспропорции в регионалното икономическо развитие ще бъде реализирана Програма за публична подкрепа за развитие на индустриални паркове и подобряване на инфраструктурната им свързаност, която включва идентифициране на ключови индустриални паркове, изграждане на довеждаща инфраструктура за всеки от тях и установяването на стратегически инвеститор в индустрията (anchor investor). Предвижда се изграждане на елементи на техническата инфраструктура и финансиране на дейности по привличане, осигуряване на условия и задържане на стратегически инвеститори, които могат да допринесат за реиндустриализацията на България, затваряне на цикъла на съществуващи производства, повишаване на добавената стойност и производителността в производството. Чрез проактивен инвестиционен маркетинг ще бъдат привлечени инвеститори от целеви сектори и държави.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

- Подцел 8.2, 8.3

Цел 9 Иновации и инфраструктура

- Подцел 9.2, 9.4, 9.с

Оценка на необходим финансов ресурс

1 810 690 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ **3.2.в Предприемачество и стартър екосистема**

Мерките ще бъдат насочени към предоставяне на подходящи финансови инструменти за рисково финансиране и подобряване достъпа до финансиране чрез гаранционни инструменти обезпечения и микрофинансиране и подкрепа при подготовката и изпълнението на проекти по европейски програми.

С цел подпомагането на предприемачеството и стартъпите, като ключово звено в генерирането на иновативни идеи и продукти, ще бъдат разработени мерки, които да подпомагат тяхната дейност във всички етапи от техния живот. На иновативните стартиращи фирми ще бъде предоставян достъп до необходимата за дейността им инфраструктура, за повишаване на предприемаческата култура и усвояване на ноу-хау ще бъдат привлечени стартъпи и кадри от чужбина.

Подкрепата за стартиращите предприятия и предприемачите ще бъде насочена приоритетно за предприятия в областта на високотехнологичните и средно високотехнологичните производства, както и в интензивните на знания услуги. Подкрепата ще бъде предоставена за осигуряване на добре функционираща предприемаческа екосистема от технологични паркове, бизнес инкубатори, венчър и мецанин фондове, споделени пространства, краудфъндинг платформи и бизнес ангели.

Научно-технологичният парк „София Тех Парк“ активно ще разширява инструментариума си за подкрепа на стартиращите предприятия, в т.ч. и надграждане на дейностите в инкубатора, създаване на споделени пространства, осигуряване на достъп до рисково финансиране вкл. и създаване на собствен инвестиционен фонд през 2021 г., провеждане на обучения и достъп до изследователски услуги за верифициране на концепции и иновации, и др.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

- **Подцел 8.2, 8.3**

Цел 9 Иновации и инфраструктура

- **Подцел 9.2, 9.4, 9.с**

Оценка на необходим финансов ресурс

518 883 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 3.2.г Интернационализация на иновационния процес в предприятията

Политиката ще бъде насочена към стимулиране на участията на предприятията в международни инициативи и програми в областта на иновациите и НИРД, което ще създаде предпоставки за ускоряване трансфера на иновативни идеи и практики и повишаване интензивността на иновационния процес. Същевременно, ще бъдат положени целенасочени усилия за повишаване на привлекателността на страната като инвестиционна дестинация във високотехнологичните производства и услуги. Особено внимание ще се обръща на стимулиране участието в проекти за междурегионалното сътрудничество и интернационализация на местните предприятия/кълстери в приоритетни области на Националната стратегия за насърчаване на малките и средни предприятия и Иновационната стратегия за интелигентна специализация.

Ще се насърчават мерки за подпомагане на българските компании да продават успешно на международния пазар и да изнасят продукцията си, чрез реализиране на дейностите на Експортния хъб България.

Мерките ще включват осигуряването на условия за представяне на български продукти и услуги на международните пазари, чрез участие на малките и средни предприятия в международни изложения, форуми и др.

Мерките включват и осигуряване на достъп до европейския пазар на космически дейности за развитие и укрепване на индустриалната експертиза и капацитета на България за изграждането на национална космическа инфраструктура.

В резултатът ще се осъществи трансфер на нови знания към бизнеса, ще се повиши видимостта на отделните региони, ще се подобри достъпа до нови пазари, ще се постигне по-добро сътрудничество за решаване на общи икономически и екологични предизвикателства.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

- Подцел 8.2, 8.3

Цел 9 Иновации и инфраструктура

- Подцел 9.2, 9.4, 9.с

Оценка на необходим
финансов ресурс

158 291 500 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

П4 Кръгова и нисковъглеродна икономика

• 4.1 Преход към кръгова икономика

Основната цел на подприоритета е намаляването на ресурсната интензивност на икономиката на страната и увеличаване ефективността на използваните материали.

Ще бъдат предприети действия за повишаване производителността на ресурсите по време на целия им жизнен цикъл и нормата на кръговото (вторично) използване на материалите в икономиката, ще бъде стимулирано удължаването на живота на самия продукт, намаляването на отпадъците и контролирането на необходимостта от добив на нови ресурси.

Мерките ще бъдат насочени към подпомагане на предприятията за въвеждането на безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство, развитието на индустриална симбиоза. Ще се насърчава внедряване на бизнес модели, които позволяват взаимодействие между продукти и услуги по цялата верига на доставки, както и стратегии за проектиране, повторна употреба и рециклиране, осигуряващи по-продължително използване на продуктите. Специален фокус ще бъде поставен върху НИРД и иновациите, свързани с кръговата икономика и подкрепа за разработване и въвеждане на зелени бизнес модели.

Индикатори

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Дял на кръговото (вторичното) използване на материалите в икономиката, %	ЕК	4.7	11.7	11.7
Индекс за екологични иновации	ЕК	50	83	100
Генерирани отпадъци, на единица БВП, кг/1 000 евро	Евростат	418	205	65
Рециклиране на отпадъци от опаковки, %	Евростат	66 (2017)	70	80 (2017)
Дял на обезвредените (в т.ч. депонирани) от предадените за третиране отпадъци, %	Евростат	65 (2017)	35	46 (2016)

Области на въздействие

○ 4.1.а Материална ефективност

Мерките ще бъдат насочени към устойчиво използване на суровини и материали, намаляване на количеството използвани суровини и материали при производството, стимулиране използването на алтернативни суровини и повишаване използването на рециклируеми материали.

Специален фокус на интервенциите ще бъде подобряване на базата от знания относно кръговата икономика, мониторинга на отпадъците и потоците от материали, както и въвеждането на нови форми на взаимодействие между производители и потребители в подкрепа на кръговата икономика.

Мерките ще бъдат насочени към подкрепа за предприятията за ефективно използване на ресурсите и преодоляване на техните затруднения при прилагането на изискванията, свързани с класификацията на персонала, събирането и третирането на отпадъците.

Ще се стимулира използването на цифрови технологии за проследяване, контролиране, анализиране и оптимизиране на доставките, производството и събиране на данни за използването на продукта.

Специален фокус ще бъде поставен върху НИРД и иновациите, свързани с кръговата икономика, като се предвиждат интервенции, които ще бъдат ориентирани към подпомагане на предприятията за въвеждането на нисковъглеродни и безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци от производството и развитие на индустриална симбиоза. Ще бъдат предприети действия за повишаване на нормата на кръговото (вторично)

използване на материалите в икономиката, както и насърчаване ефективното използване на ресурсите по време на целия им жизнен цикъл.

Усилията на държавата ще бъдат насочени към подпомагане на предприятията за извършване на анализ на отпадъчни потоци и обследване на производствените дейности за осъществяване на индустриална симбиоза, въвеждане на екологични стандарти, внедряване на екоинновации за намаляване замърсяването на околната среда и по-ефективно използване на ресурсите, разработване на демонстрационни проекти за чисти технологии и осигуряване на стартов капитал за насърчаване развитието на нови бизнеси, в т.ч. и за изграждане на нови мощности в областта на кръговата икономика.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

- **Подцел 8.4**

Цел 11 Устойчиви градове и общности

- **Подцел 11.6**

Цел 12 Отговорно потребление

- **Подцел 12.5, 12.8**

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

Източници на финансиране

775 813 027 лв.

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ **4.1.6 Управление на отпадъците**

Политиката за устойчиво управление на отпадъците ще бъде насочена към превръщане на отпадъците в ресурс и прилагане на йерархия за управление на отпадъците. Усилията ще бъдат насочени към стимулиране ефективното използване на отпадъците като ресурси в предприятията, чрез повишаване на информираността за ползите от кръговата икономика и насърчаване прилагането на незамърсяващи технологии и внедряването на нови зелени бизнес модели.

Мерките ще бъдат насочени към подкрепа за въвеждане на технологии за рециклиране и оползотворяване и прилагане на режима на разширената отговорност на производителя. Ще се приложат регулаторни мерки и икономически инструменти за насърчаване на употребата и развитие на пазара на рециклирани суровини и материали.

Мерките ще са насочени към улесняване на достъпа, комуникацията, обмяна на бази данни за продукти и производства, както и към насърчаване отговорността на производителя за преход към информиран зелен избор на стоки, развиване на партньорства за споделяне на данни, добри практики и технологии.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 11 Устойчиви градове и общности

- **Подцел 11.6**

Цел 12 Отговорно потребление

- **Подцел 12.5**

Оценка на необходим финансов ресурс

1 083 981 116 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ **4.1.В ЕКОЛОГИЧНИ ИНОВАЦИИ**

Мерките целят насърчаване внедряването на екоинновации в предприятията, с които се увеличава ефективността във всички фази на производството и се създават конкурентни предимства, като се опазва околната среда и се оптимизира потреблението на ресурси.

Предприятията ще бъдат подкрепени в разработването както на нови, така и на подобрени решения за намаляване отрицателните ефекти върху околната среда и за по-отговорно и пестеливо използване на ресурсите. Ще бъдат подкрепени иновативни промени на процеси и продукти за постигане на съответствие с нарастващите екологични и социални стандарти и регулаторни изисквания.

Общата цел е да се стимулират модели на по-устойчиво производство и потребление. Специален фокус на интервенциите ще бъде разработването на продукти и услуги, които улесняват прехода към нисковъглеродна, ресурсно-ефективна и кръгова икономика.

Съотносим Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

- **Подцел 8.4**

Цел 12 Отговорно потребление

- **Подцел 12.5**

Оценка на необходим финансов ресурс

145 454 584 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

• **4.2 Преход към нисковъглеродна икономика**

Усилията ще бъдат насочени към устойчиво управление и използване на природните ресурси, позволяващо задоволяване на нуждите на икономиката и обществото, при запазване на екологичната устойчивост. Ще продължат и усилията за намаляване на енергийната интензивност на икономиката чрез изпълнението на мерки, насочени към подобряване на енергийната ефективност в предприятията и домакинствата и насърчаване нарастването на дела на енергията от възобновяеми източници.

Процесът на преминаване към енергетика с ниски нива на вредни емисии изисква повишаване на енергийната ефективност, увеличаване използването на енергия от възобновяеми източници, производство на зелен водород, подобряване на енергийното управление.

Индикатори				
наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Емисии на парникови газове на глава от населението, т CO ₂ екв./чов.	Европейска агенция по околна среда	8.67	7.90	8,46
Интензивност на емисиите на парникови газове, Мт CO ₂ екв./БВП (PPS)	Европейска агенция по околна среда	0.586	0.330	0.281
Интензивност на емисиите на парникови газове в консумацията на енергия (тон CO ₂ еквиваленти на ПГ, за единица консумирана енергия)	Европейска агенция по околна среда	99.2	90.0	84.9
Дял на въглицата в брутното производство на електрическата енергия, %	Евростат	39.9	33.0	20.2

Области на въздействие

○ 4.2.а Енергийна ефективност

Мерките ще са насочени към подобряване на енергийната ефективност в предприятията и домакинствата, както и към насърчаване използването на електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане, произведена от възобновяеми източници. Ще се осигури подкрепа за интегриран подход за прилагане на мерки за енергийна ефективност във всички икономически сектори. Ще се стимулира устойчивото използване на суровини и материали, намаляването на количеството използвани суровини и материали при производството, използването на алтернативни суровини, внедряване на иновационни производствени материали и повишаване използването на рециклируеми материали.

Ще се осигури подкрепа на мерки за ефективно използване на енергоносителите в предприятията от всички икономически сектори. Ще се насърчава прилагането на иновативни технологии, съчетаване на мерки за енергийна ефективност с използване на енергия от възобновяеми източници за собствено потребление.

Оптимизацията на потреблението е важен елемент от подобряване на енергийната ефективност и в тази връзка ще се насърчава прилагането на системни услуги от операторите на преносни и разпределителни мрежи за управление на енергопотреблението. С оглед изпълнението на пълната либерализация на електроенергийния пазар, България ще полага усилия за насърчаване участието на крайните клиенти в оптимизиране на потреблението чрез агрегиране, както и за разрешаване на участието на крайните клиенти на

всички пазари на електрическа енергия, наред с производителите (включително на тези, които предлагат оптимизиране на потреблението чрез агрегиране). Постигането на целите за повишаване на енергийната ефективност е стратегически свързано с подобряване на енергийната ефективност на сградния фонд в предприятията и жилищния и нежилищен сграден фонд. Приоритет ще има съчетаване на енергийна ефективност с използване на енергия от възобновяеми източници, като ще се цели постигане на енергийни спестявания в крайното потребление и в дейностите по производство, пренос и разпределение на енергия, както и подобряване на енергийните характеристики на сградите.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 7 Възобновяема енергия

- Подцел 7.2, 7.3

Цел 12 Отговорно потребление

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

4 892 831 869 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Частни инвестиции

○ 4.2.6 **Нисковъглеродни технологии**

Мерките ще са насочени към увеличаване на дела на енергията от възобновяеми енергоизточници в брутното крайно потребление, което ще бъде постигнато чрез насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници в секторите електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане и транспорт. Производството на зелен водород е възможност за стимулиране на иновативните технологии и постепенното навлизане на водорода като енергиен носител.

За стимулиране на децентрализираното производство на енергия от възобновяеми източници, крайните потребители, в частност битовите, ще получат възможност да участват в „общности за възобновяема енергия“, които могат да произвеждат, потребяват, акумулират, или продават енергия от възобновяеми източници. Важен елемент в този процес ще играе прилагането на модела на микромрежите в архитектурата на електропреносната мрежа.

В сектор топлинна енергия и енергия за охлаждане ще се дава приоритет на използването на високоефективни отоплителни и охладителни инсталации, на иновативни технологии, използващи геотермална, хидротермална и слънчева енергия и оползотворяване на отпадна топлина и студ.

В сектор транспорт ще се насърчава навлизането на биогорива от ново поколение и възобновяема електрическа енергия, доставяна за пътният и железопътният транспорт. Потреблението на тези горива и енергия следва да допринесе за постигане на целите на диверсификация и декорбонизация. Усилията ще бъдат насочени към разгръщане на електрическа мобилност, развитие и стимулиране използването на обществения електрически транспорт, както и към ускоряване внедряването на съвременни технологии в железопътния сектор.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел № 7 Възобновяема енергия

- Подцел 7.2

Оценка на необходим финансов ресурс

4 630 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Частни инвестиции

○ 4.2.в Декарбонизация на регионите

Целта на областта на въздействие е постигането на неутрална по отношение на климата икономика без да бъдат допуснати понижаване на конкурентоспособността и загуба на заетост, изтичане на въглерод, задълбочаване на регионалните дисбаланси, енергийна бедност и демографските проблеми.

Мерките ще бъдат насочени към разработване на специфични политики за осъществяване на преход към неутрална по отношение на климата икономика. Политиката за декарбонизация поставя редица предизвикателства в социално-икономическо отношение, включително риск от загуба на благосъстояние и заетост и изисква целенасочени мерки. Ще бъдат предприети действия за разработване на специфични за всяка административна област планове, съобразени със социалните, икономическите и екологични предизвикателства. Регионалните териториални планове ще идентифицират нуждите и ще предлагат решения за необходимата икономическа диверсификация, преквалификация и възстановяване на околната среда. Изготвянето на плановете предвижда активно участие на местни, регионални и национални заинтересовани страни в съответствие с Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 7 Възобновяема енергия

- Подцел 7.2

Оценка на необходим финансов ресурс

4 830 200 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 4.2.г Газова мрежа

В контекста на европейските цели за изграждане на взаимосвързан и единен общоевропейски газов пазар, политиката на България за развитие на газовата инфраструктура е пряко обвързана с позиционирането на страната, като един от основните газоразпределителни центрове в Югоизточна и Централна Европа. За пазарната интеграция до 2030 г. ще бъдат предприети действия за изграждане на междусистемна газова връзка Гърция-България (IGB), междусистемна газова връзка България-Сърбия (IBS), участие в изграждането на терминал за LNG до Александруполис, в проекта за изграждане на транспортен коридор през териториите на Р Словакия, Р Унгария, Р Румъния, Р България; Планиране и

изграждане на необходимата инфраструктура за газов разпределителен център „Балкан“. Ще бъде разширена инфраструктурата за съхранение на природен газ чрез разширение капацитета на ПГХ „Чирен“, както и ще се търсят на възможности за изграждане на ново газово хранилище. Ще се предприеме рехабилитация, модернизация и разширение на националната газопреносна мрежа, включително до нови региони, както и ускорено разширение на газоразпределителните мрежи и насърчаване на газификацията на домакинствата и на малкия и среден бизнес. Ще се предприемат мерки за осигуряване на необходимите количества природен газ за задоволяване на потреблението в страната и за търговия в региона, както и за развитие на търговията с природен газ на пазарен принцип за свободно договаряне. В допълнение ще се проучи възможността за впръскване на водород в газопреносната мрежа като изключително ефективна и перспективна алтернатива за транспортиране на зелен водород и намаляване на въглеродния отпечатък на природния газ,

Реализацията на тези проекти ще даде възможност за гарантиране сигурността на доставките на природен газ за страната и региона, като същевременно ще създадат реални условия за диверсификация на източниците и маршрутите за доставка на природен газ, както и възможност за пренос на допълнителни количества природен газ за и през България. Разширението на газопреносната инфраструктура ще създаде и възможност по-голям брой общини на територията на България и крайни клиенти да получат достъп до природен газ, което от своя страна ще създаде условия за подобряване качеството на въздуха, качеството на живот и повишаване на енергийната ефективност.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел № 7 Възобновяема енергия

Оценка на необходим финансов ресурс

3 343 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 4.2.д Електроенергийна инфраструктура и енергийна сигурност

Политиката на страната е насочена към постигане на конкурентен енергиен пазар и пълната му либерализация и интеграцията му в регионалния и общоевропейския пазар. Ще бъдат изпълнявани мерки за ефективното използване на местните енергийни ресурси, както и за повишаването на междусистемната свързаност. Предвижда се изграждането на 2 000 MW нова ядрена мощност, която, заедно с експлоатацията на 5-ти и 6-ти блок на АЕЦ „Козлодуй“ ЕАД, ще допринесе за енергийната сигурност на страната и региона. Ще се анализира необходимостта от въвеждането в експлоатация на заместващи мощности на природен газ, възможностите за това и необходимите мерки за стимулиране на такива инвестиции, като се отчетат обстоятелствата и перспективите за работа на топлоелектрическите централи, използващи въглища, включително и напредъка по реализиране намерението за изграждане на нови 2 000 MW ядрени мощности. Въвеждането в експлоатация на заместващи мощности на природен газ може да се окаже от изключително значение не само за покриване на максималните товари в системата, а и за

осигуряване на базовото потребление. Въвеждането в експлоатация на мощности за производството на електрическа енергия от природен газ, използващи газови турбини с висока маневреност, осигурява допълнителни възможности за балансиране на електро-енергийната система. Тези възможности са от особено значение при нарастващ дял на мощностите от възобновяеми източници и на ядрените базови мощности.

Предвижда се да бъдат въведени мерки, свързани с развитието на енергийната инфраструктура, подкрепа за интегрирането в електроенергийните мрежи на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, както и от по-широкото използване на интелигентни системи за съхранение на енергия. Ще бъдат осъществени мерки за подобряване на устойчивостта на регионалните и националните енергийни системи и за повишаването на мрежовата информационна сигурност на енергийната система на страната. Реализирането на такива мерки ще доведе до по-пълното използване на електрическата енергия, произведена от възобновяеми източници, благодарение на нейното по-лесно интегриране в електроенергийната система. За реализиране на целите за повишаване на междусистемната свързаност и развитие на конкурентен електроенергиен пазар, и интегрирането му към общия европейски енергиен пазар ще бъдат реализирани изграждането на нов въздушен междусистемен електропровод между Република България и Република Гърция; междусистемна електрическа линия между Република България и Румъния, включваща изграждане на нов електропровод 400 kV между п/ст „Добруджа” и п/ст „Бургас”; изграждането на нов двоен междусистемен електропровод 400 kV между Република България и Република Сърбия; хидро-помпено акумулиращ проект в България – Яденица. Ще бъдат реализирани съоръжения за съхранение на енергия и електроцентрали за водород (Power to X).

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел № 7 Възобновяема енергия

Оценка на необходим финансов ресурс

10 327 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

П5 Чист въздух и биоразнообразие

• 5.1 Качество на атмосферния въздух

Политиката е насочена, както към осигуряване постигането на нормите за качество на атмосферния въздух, така и към намаляване на емисиите на вредни вещества чрез изпълнение на международните ангажименти и националните цели по отношение на емисиите на замърсители и чрез постигане на нормите за качество на атмосферния въздух в населените места с наднормено замърсяване по показател фини прахови частици (ФПЧ10).

Индикатори				
наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Регистрирани превишения на нормите за съдържание на ФПЧ ₁₀ , в т.ч.:				
- Средноденонощна норма, бр. пункта за мониторинг	ЕАОС	22	0 ⁹	-
- Средногодишна норма, бр. пункта за мониторинг	ЕАОС	8	0 ⁹	-
Емисии на основни замърсители на атмосферния въздух:			Не повече от:	
- SO ₂ , kt	ЕАОС	89	171 ¹⁰	-
- NO _x , kt	ЕАОС	83	98 ¹⁰	-
- НМЛОС, kt	ЕАОС	61	60 ¹⁰	-
- NH ₃ , kt	ЕАОС	45	47 ¹⁰	-
- ФПЧ ₁₀ , kt	ЕАОС	30	24 ¹⁰	-

Области на въздействие

o 5.1.a Фини прахови частици

Наднормените нива на фини прахови частици (ФПЧ₁₀) са основен проблем на национално ниво по отношение на качеството на атмосферния въздух. Основен стратегически инструмент за адресиране на проблема с наднорменото замърсяване с ФПЧ₁₀ е Националната програма за подобряване качеството на атмосферния въздух 2018 – 2024 г. Мерките в нея са насочени към намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление и транспорта, вкл. създаване на зони с ниски емисии. В допълнение, са предвидени и интервенции за

⁹ За всеки пункт за мониторинг, в който се контролира ФПЧ₁₀ следва да е спазено изискването за не повече от 35 превишения на средноденонощната норма за опазване на човешкото здраве от 50 µg/m³ и едновременно с това на средногодишна норма за не повече от 40 µg/m³.

¹⁰ Посочените стойности на емисии са индикативни, тъй като съгласно изискванията на Директива (ЕС) 2016/2284 за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители, националните задължения за намаляване на емисиите за всяка година от 2020 г. до 2029 г. спрямо 2005 г. са в процентно изражение.

подобряване на ефективността на градския транспорт, осигуряване на екологосъобразни превозни средства за градския транспорт и стимулиране на електромобилността чрез изграждане на инфраструктура за този вид превозни средства, насърчаване поетапната подмяна на остарелия автомобилен парк на физически лица с електрически моторни превозни средства, което ще доведе и до намаляване на отделените парникови газове, намаляване на шума и вибрациите в средата. Ще се приложат зелени мерки в градска среда, вкл. изграждане на „зелени пояси/зони“. Ще продължат усилията за укрепване на капацитета на общините с цел да се осигури прилагането на необходимите мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух, както и ще се предприемат обучителни и информационно-образователни инициативи, насочени към широк кръг заинтересовани страни.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

- **Подцел 3.9**

Цел 11 Устойчиви градове и общности

- **Подцел 11.6**

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

1 680 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Национален доверителен екофонд

○ **5.1.6 Емисии на замърсители**

С оглед подобряване на качеството на атмосферния въздух в населените места и намаляване на трансграничния пренос на замърсители, както и в изпълнение на изискванията на Директива (ЕС) 2016/2284 за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители, усилията ще бъдат насочени към намаляване до 2030 г. на общите годишни антропогенни емисии на следните замърсители на атмосферния въздух: SO₂, NO_x, НМЛОС, NH₃ и ФПЧ_{2.5}. В Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха 2020 -2030 г. се предвиждат мерки в сектори, които са по-значими източници на емисии в атмосферния въздух, като битово отопление, автомобилен транспорт и селско стопанство. Ще продължи провеждането на политика по опазване на озоновия слой, и намаляване на емисиите на флуорсъдържащи парникови газове.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Подцел 3.9

Цел 11 Устойчиви градове и общности

Подцел 11.6

-

-

• 5.2 Екосистеми и биологично разнообразие

Политиката е насочена към преустановяване загубата на биологично разнообразие, посредством интервенции, свързани с:

- Националната екологична мрежа – за осигуряване на ефективно управление на мрежата и защита на природни местообитания и видове с европейско и национално значение и съхранение, укрепване и възстановяване на екосистеми, местообитания и видове, включително птици и генетичен материал;
- Биологичното разнообразие извън Натура 2000 – за осигуряване на свързаност на мрежата Натура 2000 чрез изграждане на „зелена“ и „синя“ инфраструктура за постигане на добро природозащитно състояние на видовете и природни местообитания.

Индикатори

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Брой оценки, показващи поне запазване на състоянието на видовете и местообитанията по чл. 17 от Директивата за местообитанията (ДМ)	Национални доклади по чл. 17 от ДМ	311 ¹¹	190	6 067
Брой оценки, показващи поне запазване на състоянието на видовете по чл. 12 от Директивата за птиците (ДП)	Национални доклади по чл. 12 от ДП	95 ¹¹	169	508

Области на въздействие

○ 5.2.а Национална екологична мрежа

За ефективното и ефикасно управление на Националната екологична мрежа от защитени територии и защитени зони от Натура 2000, и териториалната защита на биологичното разнообразие, като се отчита и необходимостта от адаптиране на регионите към промените в климата и смекчаване на ефектите от климатичните промени с цел опазване/възстановяване и поддържане на екосистемите и техните услуги, ще се реализират мерки, приоритетно насочени

¹¹ За периода 2013-2018 г. - <https://www.eea.europa.eu/themes/biodiversity/state-of-nature-in-the-eu/article-17-national-summary-dashboards/conservation-status-and-trends>

към: обезпечаване на органите за управление на Натура 2000; подобряване на знанията за видове и местообитания, предмет на опазване в защитени зони от Натура 2000; природозащитни мерки за опазване на видове и местообитания в Натура 2000 и защитените територии; изграждане на капацитет на заинтересованите страни за ефективно участие в процеса на управление на Натура 2000; подобряване обществената осведоменост за Натура 2000 и осигуряване на подкрепата на общността за Натура 2000; разработване на планове за управление на защитените територии и зони и планове за действие за растителни и животински видове; картиране и оценка на състоянието на екосистемите и техните услуги.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 13 Борба с климатичните промени

Цел 14 Живот под водата

Цел 15 Живот на земята

Оценка на необходим финансов ресурс

2 140 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда

○ **5.2.б Биологично разнообразие извън Натура 2000**

Мерките, насочени към подобряване на биологичното разнообразие извън Натура 2000 целят осигуряване на свързаност на Натура 2000 чрез изграждане, реконструкция и рехабилитация на „зелена“ и „синя“ инфраструктура за подобряване състоянието на популациите на видовете и ще обхващат сухоземните и водни (сладководни, морски и във влажни зони) екосистеми. Те ще имат и принос за борбата с изменението на климата и адаптация и устойчивост на бедствия. В допълнение, планирани са конкретни мерки, предлагащи решения за подобряване и/или опазване на видове и природни местообитания от Натура 2000, извън границите на мрежата, за решаването на конкретни казуси/проблеми.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 14 Живот под водата

Цел 15 Живот на земята

Оценка на необходим финансов ресурс

150 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда

П6 Устойчиво селско стопанство

• 6.1 Структурна и секторна балансираност на селското стопанство

Установяването на по-рационална структура на селското стопанство ще подобри неговата икономическа, социална и екологична устойчивост. Основен фокус на аграрната политика ще бъде ускоряването на процесите на реструктуриране в отрасъла - укрепване на дребните фамилни стопанства, постигане на подходящ баланс между растениевъдството и животновъдството и техните подсектори, навлизането на млади хора в земеделския бизнес. Това ще допринесе за подобряване жизнеспособността на стопанските структури и за осигуряване на продоволствената сигурност.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Крайна продукция от зеленчуци и плодове, % от крайната продукция от селскостопански стоки	Евростат	11.3	20.0	20.3
Крайна продукция от животновъдството, % от крайната продукция от селскостопански стоки	Евростат	25.6	30.0	45.2
Управители на стопанства под 40 г., % от всички управители	Евростат	14.0 (2016)	17.0	10.6 (2016)

Области на въздействие

○ 6.1.a Растениевъдство

Съществуващият дисбаланс между различните производствени направления на растениевъдството ще бъде преодолян чрез целенасочена подкрепа (обвързана с производството подкрепа, инвестиционна и пазарна подкрепа) за развитието на интензивни подсектори с потенциал за производство на продукция с по-висока добавена стойност – зеленчукопроизводство, овощарство и лозаро-винарство, за които страната притежава благоприятни условия за развитие.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 2 Край на глада

- Подцел 2.3

Оценка на необходим
финансов ресурс

1 500 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 6.1.б Животновъдство

Усилията ще бъдат насочени към подобряване на устойчивостта, ефективността и рентабилността на животновъдните стопанства. Ще се обърне по-специално внимание на чувствителни сектори като млечното и месодайното говедовъдство, биволовъдството, овцевъдството и козевъдството, както и на пчеларството. Ще се насърчава отглеждането на животни с високи продуктивни качества, което ще допринесе за оптимизиране на производството и ще създаде условия за по-добрата пазарна реализация на продукцията.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 2 Край на глада

- Подцел 2.3

Оценка на необходим
финансов ресурс

2 500 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 6.1.в Икономически потенциал на малките земеделски стопанства

С оглед намаляване на диспропорциите в развитието на различните по икономически размер стопански структури в земеделието, се предвиждат мерки, насочени към повишаване на икономическия потенциал и подобряване на конкурентоспособността на малките земеделски стопанства. Ще се насърчават инвестициите за модернизация и внедряване на иновативни решения, подобряване на пазарния им достъп, повишаване на знанията и професионалните умения на стопаните, ще се прилагат механизми за по-балансирана подкрепа на доходите им.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 2 Край на глада

- Подцел 2.3

Оценка на необходим
финансов ресурс

Източници на финансиране

1 200 000 000 лв.

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 6.1.г **Възрастова структура на фермерите**

Оттеглянето от активна дейност на по-възрастните фермери и намаляващият интерес на младите хора към упражняване на земеделски бизнес могат да имат негативни последици за устойчивото производство на храни в средносрочен и дългосрочен план. За противодействие на неблагоприятните демографски тенденции в селското стопанство и селските райони ще се предоставя допълнителна подкрепа на доходите, ще се насърчават инвестициите за въвеждане на иновативни продукти и цифрови технологии в стопанствата на млади фермери, придобиването от тях на нови знания и умения, стартирането на нови икономически дейности.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 2 Край на глада

- Подцел 2.3

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

Източници на финансиране

428 000 000 лв.

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 6.1.д **Райони с природни или други ограничения**

Земеделските стопани в райони с природни или други специфични ограничения изпитват допълнителни трудности, поради което следва да бъдат подкрепяни и насърчавани да продължат да упражняват своята дейност. Ще бъдат прилагани инструменти за компенсиране на допълнителните разходи и пропуснатите доходи, свързани с негативните аспекти в съответния район. По този начин ще се противодейства на процесите на изоставяне на земеделски земи и обезлюдяване на селските райони.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 2 Край на глада

- Подцел 2.3

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

Източници на финансиране

400 000 000 лв.

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

• 6.2 Доходи на земеделските производители

Зависимостта на земеделското производство от фактори като неблагоприятни природо-климатични условия, разпространение на болести и неприятели по растения и животни, нестабилност на цените на международните пазари и др. не позволява към него да бъдат приложени изцяло и в чист вид пазарните принципи. Подкрепата на доходите мотивира земеделските стопани да продължат своите селскостопански дейности, подпомага устойчивостта на производствените структури и допринася за нарастване на тяхната пазарна сила и конкурентоспособност.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Предприемачески доход в селското стопанство, лв./ГРЕ	ЕК, Agri-food data portal	10 636	13 800	27 549
Предприемачески доход от селското стопанство, % от средното ниво за икономиката	ЕК, Agri-food data portal	77	85	44.9

Области на въздействие

○ 6.2.а Механизми за директна подкрепа

По-ниските доходи в земеделието, в сравнение с тези в другите икономически сфери, правят земеделския труд непривлекателен, водят до отказ от земеделска дейност и до влошаване на структурата на заетостта в отрасъла. Това налага прилагането на съвкупност от механизми за директна подкрепа, насочена към гарантиране на икономическата сигурност на земеделските стопанства и устойчивост на производството.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 2 Край на глада

- Подцел 2.3

Оценка на необходим финансов ресурс

9 800 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Европейски фондове и инструменти

○ 6.2.б Управление на риска в селското стопанство

За ефективно противодействие на нарастващите рискове за земеделското производство, свързани с екстремни прояви на неблагоприятни климатични събития и разпространение на болести и неприятели по растенията и животните, ще се прилага комплексен подход, съчетаващ механизми за превенция и инструменти за намаляване на загубите за земеделските стопанства и за отрасъла като цяло вследствие възникването на кризи от различно естество. Земеделските производители ще се насърчават да прилагат инструменти за управление на техния индивидуален риск.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 2 Край на глада

- Подцел 2.4

Оценка на необходим финансов ресурс

635 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Оператори в сектора

6.3 Конкурентоспособност на селското стопанство

Основа за нарастване на конкурентоспособността на селското стопанство са повишената ефективност на производството, ускореното навлизане на иновациите, нарастването на производителността, подобряването на маркетинга и пазарната организация на предлагането, намирането на достъп до нови пазари. Подобрената конкурентоспособност ще допринесе за повишаване на добавената стойност от земеделците, ще създаде по-голяма устойчивост на отрасъла и ще увеличи неговите възможности за отговор на екологичните и социални предизвикателства и ангажименти.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Индекс на обща факторна производителност в селското стопанство, 2005=100	ЕК , Agri-food data portal	111.2 (2017)	115.0	109.5 (2017)
Производителност на труда в селското стопанство (лв./ГРЕ)	ЕК, Agri-food data portal	14 979	19 473	37 446

Брутообразуване на основен капитал, % от БДС от селското стопанство	EK, Agri-food data portal	8.3 (2017)	12.4	30.7 (2017)
---	---------------------------	---------------	------	----------------

Области на въздействие

○ 6.3.а Модернизация, иновации и цифрови технологии в земеделските стопанства

Ще продължат да се насърчават инвестициите за модернизиране на земеделските стопанства и преработвателни предприятия, целящи подобряване на тяхната производителност и конкурентост. Специален фокус ще имат интервенциите, насочени към внедряване на иновации и цифрови решения, в това число свързани с прецизно земеделие. Прилагането на съвременни информационни и комуникационни технологии в селското стопанство ще повиши неговия потенциал за по-продуктивно, екологично и с по-малко ресурси производство на храни. Предвижда се изграждане на цялостна Електронна информационна система в земеделието, което ще позволи електронизиране на информационните потоци от и за осъществяване на административната дейност и, електронизиране на услугите, предоставяни на земеделските стопани. Автоматизираният обмен на данни ще осигури оптимизация на процеса на вземане на решения както при формиране на политики от страна на администрацията, така и при управление на дейността на самите стопанства.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 2 Край на глада

- Подцел 2.3

Оценка на необходим финансов ресурс

1 240 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 6.3.б Пазарна позиция на земеделските производители

Засилването на пазарните позиции на земеделските стопани ще допринесе за по-справедливо разпределение на създадената по хранителната верига добавена стойност, ще им позволи да преодоляват по-лесно кризи, свързани с неустойчивостта на цените на храните, ще намали зависимостта на преработвателната индустрия от вноса на суровини. Предвиждат се мерки за насърчаване сдружаването на земеделските производители, стимулиране на вертикалната интеграция между производителите и преработвателите на земеделски продукти, скъсяване на веригите на доставка на храни.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 2 Край на глада

- Подцел 2.3

Оценка на необходим
финансов ресурс

260 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 6.3.в Квалификация и знания на земеделските производители

Предизвикателствата пред земеделските стопанства, свързани с укрепване на тяхната ефективност, производителност, пазарна и екологична устойчивост, изискват непрекъснато обновяване на знанията и уменията на фермерите. За посрещане на тези потребности ще се стимулира трансферът на знания и осигуряването на информация, касаещи научните изследвания и иновации в областта на селското стопанство, в това число в аспекта на биоикономиката. Ще се предоставят консултантски услуги, насочени към подобряване на икономическите, екологичните и социални аспекти на земеделската дейност.

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 2 Край на глада

- Подцел 2.а

Оценка на необходим
финансов ресурс

30 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

• 6.4 Роля на аграрния отрасъл за опазване на околната среда

Освен осигуряването на храни, аграрният отрасъл предоставя и редица обществени ползи в сферата на опазване на околната среда. С оглед засилване на този принос, ще се насърчава прилагането в земеделското производство на природосъобразни практики, с принос към опазване на водите, почвите, въздуха и биоразнообразието. Ще се акцентира върху използването на решения за адаптиране на земеделието, горите и селските райони към променящата се среда и такива, допринасящи за смекчаване на ефектите от промените в климата.

Индикатори за изпълнение

Наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
--------------	----------	--------------------	--------------------	----------------------------

Площи под зелени практики, % от използваната земеделска площ (ИЗП)	EK, Agri-food data portal	72.6 (2017)	Достигане на средното ниво в ЕС	78.1 (2017)
Напоивана площ, % от ИЗП	EK, Agri-food data portal	2.1	3.5	6.5
Гори, сертифицирани за устойчиво управление, % от площта на държавните горски територии	ИАГ	50	80	-

Области на въздействие

○ 6.4.а Агроекологични ангажименти

В отговор на нарасналите амбиции за принос на селското стопанство в областта на околната среда и климата, ще се използва съвкупност от инструменти, стимулиращи поемането от земеделските стопани на едногодишни и многогодишни агроекологични ангажименти и прилагането на земеделски практики, насочени към приспособяване и укрепване на екосистемите, зависещи от селското стопанство.

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 2 Край на глада

- Подцел 2.4

Оценка на необходим финансов ресурс

2 600 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 6.4.б Биологично производство

Подходящите условия за биологично производство и налагащата се през последните години устойчива тенденция на търсене на здравословни и с доказано качество храни, а оттам и нарастване на очакванията на консуматорите за предлагане на биологично произведени продукти, обуславят адресирането на инструменти за ускоряване развитието на подсектора. Ще се прилагат мерки за насърчаване на биологичното растениевъдство, животновъдство и пчеларство и прехода към тях, целящи нарастване на производството и потреблението на чисти и с високо качество храни.

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 2 Край на глада

- Подцел 2.4

Оценка на необходим финансов ресурс

170 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Европейски фондове и инструменти

○ 6.4.в Поливно земеделие

Чрез комплекс от дейности, насочени към инвестиции в хидромелиорациите, ще се подобрят и развият системите за напояване и отводняване на земеделските земи във връзка с адаптирането на земеделието към климатичните промени. Предвижданата реконструкция и модернизация на хидромелиоративната инфраструктура се очаква да подобри използването на водните ресурси посредством въвеждане на нови технологии, реално да намали загубите и потреблението на вода в селското стопанство, да доведе до нарастване на поливните площи и до подобряване на ефективността на поливните процеси, да допринесе за опазване на земеделските земи от вредното въздействие на водите и предотвратяване на риска от бедствия. Ще се стимулират и инвестициите, свързани с напояване и с внедряване на водоспестяващи технологии в земеделските стопанства.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 2 Край на глада

- Подцел 2.4

Оценка на необходим финансов ресурс

1 080 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 6.4.г Управление на горските ресурси

Усилията ще бъдат насочени към подпомагане на успешното адаптиране на управлението на горското стопанство към измененията на климата и осигуряване на устойчивото му развитие чрез поддържане на баланс между екологичните, социалните и икономическите функции на горите. Ще се прилагат мерки, осигуряващи устойчивост при възобновяването, създаването на нови гори и увеличаването на горските ресурси. Ще се насърчават интелигентните горскостопански практики за управление на горите, за поддържане на функционално разнообразие в производството на биомаса, оценка и предоставяне на други екосистемни услуги. Ще се подкрепят инвестициите в превантивни и поддържащи дейности, насочени към опазване на горите от пожари, предотвратяване на щети от природни бедствия и катастрофични събития, както и за възстановяване на пострадали гори.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 15 Живот на земята

- Подцел 15.2

Оценка на необходим
финансов ресурс

35 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

• 6.5 Управление на рибарството и аквакултурите

Рибарството и аквакултурите в България са поставени пред предизвикателството да достигнат европейско ниво на базата на подобрена конкурентоспособност и устойчивост. Те трябва да се основават както и традиционни форми на производство, така и на модерни технологии и иновации. Икономическият обхват на сектора предоставя възможност за създаване на нови ниши, като заетост, по-ефективно използване на местните ресурси и възможности за инвестиции в производството и преработката.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Произведена продукция от аквакултури, т.	ИАРА	15 758	20 000	-
Средногодишно потребление на риба и рибни продукти, кг/човек	НСИ	5.2	7.0	-

Области на въздействие

○ 6.5.а Рибарство и водни биологични ресурси

Включените в тази област мерки са свързани с предоставяне на подкрепа за първо придобиване на риболовен кораб или на частично право на собственост върху него, както и за окончателно преустановяване на риболовни дейности. Ще се осъществяват дейности по събиране и обработване на данни за управление на рибарството и аквакултурите и за научни цели, с оглед по-добро и ефективно управление в сектора. Ще се прилагат интервенции и мерки, допринасящи за опазване и възстановяване на рибните ресурси и на водните екосистеми.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 14 Живот под водата

Оценка на необходим финансов ресурс

42 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ **6.5.б Конкурентоспособност на отрасъл рибарство и аквакултури**

С оглед укрепване на конкурентоспособността на отрасъла на рибарството и аквакултурите и осигуряване на потребителите на разнообразие на предлаганите продукти от риболов и аквакултури, се предвиждат мерки за подкрепа на устойчивото развитие на аквакултурите, за стимулиране на по-високото качество и добавена стойност на продуктите от риболов и аквакултури, както и на инвестициите в преработката на тези продукти.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 14 Живот под водата

Оценка на необходим финансов ресурс

77 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ **6.5.в Синя икономика и рибарски общности**

За укрепване и развитие на общностите в крайбрежните и вътрешните райони, занимаващи се с рибарство и аквакултури, ще се подпомагат действия, изпълнявани чрез водено от общностите местно развитие. Местните общности, упражняващи дейности в областта на рибарството или аквакултурите, ще бъдат насърчавани да използват по-пълноценно своите възможности, превръщайки ги в основа за развитието на екологичните, културните, социалните и човешките ресурси.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 14 Живот под водата

Оценка на необходим финансов ресурс

52 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

П7 Транспортна свързаност

• 7.1 Железопътен транспорт

Целта на този подприоритет е постигането на по-високо качество и по-широк обхват на железопътните услуги при нарастване на дела на превозените пътници и товари. Ще се предприемат действия за подобряване на свързаността на регионите на страната, както и за постигането на положителен ефект върху качеството на въздуха и безопасността на движение. Ще продължат усилията за по-добро интегриране на националната железопътна мрежа в европейската железопътна система, което ще допринесе за ускоряване на икономическото развитие на страната и транс-граничното сътрудничество.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Завършеност на основната конвенционална TEN-T жп мрежа, %	ЕК	11 (2016)	Достигане средното ниво в ЕС	51.5 (2016)
Дял на превозени пътници с железопътен транспорт, %	НСИ	4.5 (2019)	6.5	-
Дял на превозени товари с железопътен транспорт, %	НСИ	15.5 (2019)	22	-

Области на въздействие

○ 7.1.а Управление на железопътния сектор

Железопътният транспорт ще остане приоритетна област в транспортната политика, като секторът ще се развива и управлява по начин, който да му позволи да се конкурира ефективно на транспортния пазар, като осигурява качествени пътнически и товарни превози, да инвестира разумно и поддържа необходимите активи в добро състояние.

Ще продължи ефективното управление на публичното финансиране за железопътния транспорт, чрез сключване на многогодишен договор за развитие на железопътната инфраструктура и договор за извършване на обществени пътнически железопътни услуги.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Цел 11 Устойчиви градове

- Подцел 11.2

Оценка на необходим финансов ресурс

5 600 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет

○ 7.1.6 Железопътна инфраструктура

Ще продължат усилията за изграждане на основната Трансевропейска железопътна мрежа на територията на страната до 2030 г. Действията ще бъдат насочени към доизграждане на железопътния коридор от българо-сръбската граница до Бургас/Свиленград (турска граница) и строителство по направленията Карнобат – Синдел и София – граница с Република Северна Македония. Ще бъдат положени усилия и за изпълнението и на останалите отсечки от Трансевропейската железопътна мрежа на страната (Видин – София – Кулата, София – Мездра – Варна, Русе – Варна, Русе – Димитровград). Внедряването на Европейската система за управление на железопътния трафик (ERTMS) ще продължи, което ще допринесе за допълнително повишаване безопасността на движение и повишаване на ефективността на сектора. Ще продължат усилията за подобряване на качеството на мрежата чрез ефективно поддържане на железопътните линии в страната.

Съотносим Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Цел 9 Иновации и инфраструктура

Цел 11 Устойчиви градове

- Подцел 11.2

Оценка на необходим финансов ресурс

15 100 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейско фондове и инструменти

○ 7.1.в Подвижен състав

За подобряване качеството на обществената железопътна пътническа услуга, ще се предприемат мерки за обновяването на подвижния състав на „БДЖ – Пътнически превози“ ЕООД.

Съотносим Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Цел 11 Устойчиви градове

- Подцел 11.2

Оценка на необходим финансов ресурс

Източници на финансиране

1 200 000 000 лв.

- Държавен бюджет
- Дългово финансиране
- Европейско фондове и инструменти

• 7.2 Автомобилен транспорт

Усилията за подобряване на качеството на пътната инфраструктура в страната, както и за осигуряване на по-ефективни транспортни услуги, ще бъдат продължени. Стремещът ни ще бъде насочен към ефективното интегриране на националната в европейската транспортна мрежа. Приоритет ще бъде навременното изграждане на Трансевропейската пътна мрежа, включително чрез доизграждането на магистрални пътища по най-важните направления на страната.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Качество на пътищата	ЕК	3.52	Достигане средното ниво в ЕС	4.78
Дял на автомагистралите от общата пътна мрежа, %	НСИ, АПИ	4 (2019)	7	-

Области на въздействие

○ 7.2.а Пътна инфраструктура

Ще продължи работата по изграждането на Трансевропейската транспортна инфраструктура, с фокус върху доизграждането на автомагистралните връзки в Северна България, с оглед повишаването на пътната безопасност в тази част на страната и осигуряването на условия за преминаване на трафика по направление София – Варна и в посока север – юг по направленията Дунав мост 1 – Русе – Велико Търново – тунел под Шипка – Южна България и Дунав мост 2 – Видин – София – Южна България, както и Варна – Бургас. Ще се търси и възможност за изграждането на трети мост над р. Дунав. Ще продължат усилията за подобряване на качеството на мрежата чрез ефективно поддържане на пътищата в републиканската пътна мрежа.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Цел 9 Иновации и инфраструктура

Цел 11 Устойчиви градове

- Подцел 11.2

Оценка на необходим финансов ресурс

4 600 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 7.2.б Безопасност на движение

В областта на пътната безопасност усилията ще бъдат насочени към постигане на безопасна универсална мобилност, която интегрира жизненоважни знания и умения за опазване живота и здравето на човека при взаимодействие с пътната система, не създава предпоставки за рискови ситуации, породени от трафика, минимизира човешките грешки на пътя и смекчава последиците от тях. Пълноценното интегриране на пътната безопасност в управлението на пътната инфраструктура ще допринесе за ограничаване на отрицателните ефекти на транспортния сектор, ефективно развитие на толерантна към човешките грешки републиканска пътна инфраструктура, осигуряваща универсална мобилност при подхода „безопасна система“, в т.ч. прилагане на мерки за обезопасяване на участъците с концентрация на пътнотранспортни произшествия и на крайпътното пространство, актуализация на действащата организация на движение с приоритет към автомагистралите, изграждане на комплексни паркинги и буферни паркинги край граничните контролно-пропускателни пунктове, увеличаване на пропускателната способност по ГКПП и др.

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

- Подцел 3.6

Цел 11 Устойчиви градове

- Подцел 11.2

Оценка на необходим финансов ресурс

3 500 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 7.2.в Интелигентни транспортни системи

Усилията ще бъдат фокусирани върху надграждането на пътната инфраструктура чрез внедряване и интегриране на интелигентни транспортни системи и осигуряване на покритие с WiFi свързаност. В голяма степен интелигентни транспортни системи ще бъдат внедрени за обслужване на трафика по основните транзитни пътни направления. Ще се работи активно и за изграждането на единни платформи, предоставящи информационни услуги за движението по пътищата в реално време, места за безопасно и сигурно паркиране, мултимодални превози и др., както и за въвеждането на електронна комуникация при превоза на товари. Усилия ще бъдат насочени и към изграждане на интелигентни транспортни системи и по участъци от републиканските пътища, които са извън Трансевропейската пътна мрежа, с цел повишаване на

безопасността на движение и навременното сигнализиране на водачите на МПС за пътните условия.

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 9 Иновации и инфраструктура

Цел 11 Устойчиви градове

- Подцел 11.2

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

80 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

• 7.3 Воден и въздушен транспорт

Усилията са насочени към подобряване на пристанищната и летищната инфраструктура, с оглед постигането на високо качество на предоставяните услуги. Предвижда се засилване на дигитализацията, посредством надграждане на съществуващите и внедряване на нови информационни системи. За вътрешно-водния транспорт е от съществено значение поддържането и подобряването на характеристиките на водния път в общия българо-румънски участък от река Дунав. Ще нарасне ефективността на извършената работа във водния транспорт и ще бъде намален екологичният отпечатък от корабоплаването.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Индекс за качеството на пристанищната инфраструктура	ЕК	4.23	Достигане средното ниво в ЕС	5.00
Индекс за ефективността на услугите във въздушния транспорт	ЕК	4.43	Достигане средното ниво в ЕС	5.19

Области на въздействие

○ 7.3.а Пристанищна инфраструктура и вътрешни водни пътища

Ще продължи развитието на пристанищната инфраструктура чрез публично-частно партньорство. Ще се изградят пристанищни съоръжения (кейови стени, кейови съоръжения, съоръжения против заливане, вълноломи, ледобрани) за безопасен, ефективен и сигурен вътрешно-воден и морски транспорт, както и ще

се подобряват техническите характеристики на инфраструктурата за достъп с оглед устойчивото развитие на пристанищата. Ще се изпълняват и мерки за намаляване на вредното въздействие върху околната среда от пристанищните дейности и корабите, които ще доведат до подобряване на екологичните параметри на пристанищните акватории и въздуха.

За решаването на проблемите в свободно течащият участък на р. Дунав, се планира изпълнението на инженерни решения в рамките на общия (с Румъния) участък на реката. За текуща поддръжка на водния път ще бъде доставено оборудване за извършване на драгажни дейности.

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 9 Иновации и инфраструктура

Цел 11 Устойчиви градове

- Подцел 11.2

Оценка на необходим финансов ресурс

1 340 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Частно финансиране

○ **7.3.б Летищна инфраструктура**

Ще бъде финализиран процесът на концесиониране на гражданските летища за обществено ползване. Ще продължи осъществяването на ефективен контрол върху изпълнението на сключените концесионни договори.

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 9 Иновации и инфраструктура

Цел 11 Устойчиви градове

- Подцел 11.2

Оценка на необходим финансов ресурс

958 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Частно финансиране

○ **7.3.в Интелигентни информационни системи**

Ще продължи развитието на внедрените Речна информационна система (RIS) и Система за управление на корабния трафик (VTMIS), които понастоящем се надграждат. Ще бъдат внедрени система за електронен обмен на информация в българските морски пристанища (Port Community System – PCS) и аналогична система за речните пристанища.

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 9 Иновации и инфраструктура

Цел 11 Устойчиви градове

- Подцел 11.2

Оценка на необходим
финансов ресурс

34 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

• 7.4 Комбиниран транспорт

Подпомагането на интермодалния/ комбиниран транспорт ще остане приоритет за транспортната политика, с цел да се повиши атрактивността и да се разгърне потенциалът му. Това ще допринесе за подобряване на екологичните показатели на транспортната система и създаването на алтернатива на автомобилния транспорт вкл. и за периоди на икономически кризи. За обезпечаване на мобилността на пътниците и насърчаването им да ползват по-интензивно услугите на обществен и железопътен транспорт ще продължи изграждането на удобни връзки между видовете транспорт.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Превозени товари от вътрешен комбиниран транспорт, хил. т.	НСИ	3 389	5 000	-
Новоизградени/ рехабилитирани железопътни гари, бр.	НКЖИ	0	17	-
Дял на възобновяемата енергия в потреблението на горива от транспорта, %	НСИ	8.1	14.2	8.3

Области на въздействие

○ 7.4.а Пътнически терминали

Ще продължи изграждането на удобни връзки между различните видове транспорт (железница – метро, железница – летища, железница – пристанища) за по-голяма мобилност и улеснение на гражданите, както и за насърчаването им да използват по-активно публичните транспортни услуги. Изграждането на повече буферни паркинги ще предразполага хората да оставят личните си автомобили и да използват по-екологосъобразен транспорт, какъвто е метрото.

Ще продължат усилията за изграждане на ключови железопътни гарови комплекси, като преобладаващо това ще са такива в по-слабо инфраструктурно развитата Северна България. По този начин ще бъдат създадени предпоставки за намаляване на междурегионалните различия в страната.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 9 Иновации и инфраструктура

Цел 11 Устойчиви градове

- Подцел 11.2

Оценка на необходим финансов ресурс

373 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 7.4.б Товарни терминали

Ще продължи провеждането на политика за подпомагане на дейности за развитие на интермодалния товарен транспорт, изграждането на съвременни интермодални терминали и въвеждането на стимули за развитие на комбинирания/железопътния транспорт. Морските и речните пристанища, извършващи обработка на контейнери и ро-ро товари, също изпълняват ролята на мултимодални терминали. Възлагане на концесии на интермодални терминали ще продължи да се прилага като ефективен инструмент за тяхното развитие.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 9 Иновации и инфраструктура

Цел 11 Устойчиви градове

- Подцел 11.2

Оценка на необходим финансов ресурс

1 600 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Частно финансиране

○ 7.4.в Въздействие на транспорта върху околната среда и здравето на хората

За ограничаването на вредното влияние на транспорта върху околната среда, климата и качеството на живот на хората се предвижда въвеждане и насърчаване употребата на горива и енергия от алтернативни и възобновяеми енергийни източници, развитие и увеличаване на дела на екологосъобразните видове транспорт, както и постигане на оптимален баланс в използването потенциала на различните видове транспорт, чрез прехвърляне на превози към по-екологичните видове (железопътен, воден). По този начин ще бъдат постигнати

целите на политиката за енергийна диверсификация и декарбонизация на транспорта.

Съотнесими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Цел 11 Устойчиви градове

- Подцел 11.2

Оценка на необходим финансов ресурс

121 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

П8 Цифрова свързаност

• 8.1 Цифрови мрежи

Целта на подприоритета е изграждане на мрежи с много голям капацитет, което ще осигури платформа за предоставяне на разнообразни цифрови услуги с добавена стойност, като едновременно с това гарантира, че никоя част от страната или група в обществото няма да остане без адекватна цифрова свързаност.

Ще бъдат предприети мерки в посока подпомагане на цифровата свързаност в отдалечените и слаборазвити райони чрез стимулиране на инвестициите от страна на частните интернет оператори за предоставяне на интернет достъп до крайните потребители в тези райони. Действията ще са концентрирани и в развитието на високоскоростния мобилен интернет в страната, в т.ч. своевременното освобождаване на радиочестотен сектор, позволяващ инвестиции за въвеждане на 5G мобилни мрежи в страната.

Ще се гарантира гигабитовата свързаност за транспортни артерии и населени места, което да улесни достъпа и използването на обществени услуги и да подобри взаимодействието и координацията между различните сектори чрез иновативни приложения.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Покритие на фиксирани мрежи с много голям капацитет (ММГК), % домакинства	ЕК, DESI	42	52	44
Покритие с високоскоростен	ЕК, DESI	77	86	90

достъп от следващо поколение, % домакинства

Покритие в селски райони с високоскоростен достъп от следващо поколение, % домакинства

EK, DESI

28.4

60

59.3

Области на въздействие

○ 8.1.а Високоскоростна свързаност

Основна цел на политиката ще бъде стимулиране на разгръщането и надграждането на съществуващи мрежи, за да се гарантира достъпа до мрежи, осигуряващи ултра високи скорости и използване на цифрови технологии с гарантирана висока степен на сигурност, като ключов фактор за реализацията на цифровата трансформация. Ще продължи да се работи за развитие на държавната опорна мрежа чрез изграждане на оптична свързаност до всички общини и с увеличаване на преносния ѝ капацитет с цел осигуряване на функционирането на цифровото управление.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 9 Иновации и инфраструктура

- Подцел 9.с

Оценка на необходим финансов ресурс

550 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 8.1.б Мобилни мрежи от пето поколение (5G)

Ще се даде възможност за изграждане на 5G мрежи и ще се улесни тяхното разпространение чрез политики за споделяне на инфраструктура и спомагане на изграждането на допълваща инфраструктура. Ще се създадат условия за изграждане на точки за безжичен достъп с малък обхват, както и насърчаване на съвместното ползване на инфраструктура. Ще се работи за осигуряване на 5G свързаност по транспортни коридори, разработване на интелигентни транспортни системи, изграждане на „умни“ населени места и др.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 9 Иновации и инфраструктура

Цел 11 Устойчиви градове и общности

Оценка на необходим финансов ресурс

206 300 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

• 8.2 Цифрова инфраструктура

Целта на тази област е изграждане на ефективна облачна инфраструктура, инструменти за обмен на данни, архитектури и механизми за управление на процъфтяващи екосистеми за споделяне на данни и изкуствен интелект. Инвестициите следва да обхванат действия със значителен ефект върху пространствата от данни, обхващащи архитектури за споделяне на данни (включително стандарти за обмен на данни, най-добри практики, инструменти) и механизми за управление, както и енергийно ефективни и надеждни облачни инфраструктури и свързаните с тях услуги, с оглед улесняване на комбинираните инвестиции.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Електронно споделяне на информация, , % предприятия	EK, DESI	23	50	34
Компютърни услуги в облак, % предприятия	EK, DESI	6	24	18
Големи данни, % предприятия	EK, DESI	7	21	12

Области на въздействие

○ 8.2.a Центрове за данни

За да се оползотвори пълният потенциал на данните ще се осигури свободно движение на данни между държави членки и между различни сектори като се гарантира защита на личните данни и защита на потребителите. Ползвателите и доставчиците на услуги ще се възползват от ясни правила за достъп до и използване на данни, формиращи справедлива и практична рамка от надеждни механизми за управление на данните.

Ще се приоритизират данни в ключови сектори като образование, здравеопазване, транспорт, публична администрация.

Ще бъдат предприети стъпки в посока: изграждане и развитие на необходимите центрове за данни; и създаване на условия за отворен достъп до данни и резултати, както и достъп до големи масиви бази данни, генерирани от публични организации, които да се използват от бизнеса.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 9 Иновации и инфраструктура

Цел 11 Устойчиви градове и общности

Оценка на необходим финансов ресурс

96 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 8.2.б Облачна инфраструктура

Целта на областта на въздействие е мигрирането на ключовите системи и регистри в облачна среда, да се разшири капацитетът и производителността на държавния хибриден частен облак, така че да покрие почти всички сървърни ИКТ ресурси на администрациите. Това ще ги постави на централизирани платформи, надеждно обезпечени и устойчиви при всякакви условия при 24/7 наличност и защитеност от кибератаки.

Приоритетно направление ще е и осигуряването и поддържането на високоскоростна и защитена комуникационна свързаност, като основа за предлагане на образователни услуги като се доразвие облачна образователна среда за предоставяне на услуги, включително и софтуер като услуга (SaaS), инфраструктура като услуга (IaaS) и платформа като услуга (PaaS).

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 4 Качествено образование

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Цел 9 Иновации и инфраструктура

Оценка на необходим финансов ресурс

120 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

• 8.3 Цифрово включване

Целта на този подприоритет е преодоляване на териториалните дисбаланси, свързани с разпространението на широколентовия достъп. По този начин ще се благоприятства и оползотворяването на икономическите и социалните ползи от информационните и комуникационните технологии (ИКТ), свързани с преодоляване на пречките в разстоянието и развитието, особено на изостаналите райони. Ще бъдат положени усилия за подпомагане на цифровата свързаност в отдалечените и слаборазвит райони, както и в центровете на социалния живот. Ще се разшири обхвата на инициативата, предоставяща безплатен публичен интернет достъп.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Разпространение на фиксирания широколентов достъп до интернет със скорост поне 100 Mbps, % домакинства	EK, DESI	11	33	26
Потребители на интернет, % лица	EK, DESI	67	85	85
Лица, които никога не са ползвали интернет, % лица	EK, DESI	24	4	9
Банкиране, % потребители на интернет	EK, DESI	13	39	66

Области на въздействие

o 8.3.a Свързаност за центрове на социалния живот

Гигабитовата интернет свързаност на места като предприятия, училища, библиотеки, изследователски и различни обществени центрове ще осигури достъп до най-добрите услуги и приложения за бизнеса и гражданите.

Гигабитовата интернет свързаност ще подпомогне новаторските методи на преподаване и обучение, за да се осигури достъп до актуални учебни материали, инструменти и техники, а обучаващите се да могат да придобиват електронни умения като се гарантира ефективно дистанционно обучение. Ще се стимулира достъпа на предприятия и промишлени сектори, особено тези, използващи активно цифрови технологии, за да създават нови приложения и нови бизнес модели за производството и разпространението на своите стоки и услуги при по-конкурентни условия.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 4 Качествено образование

Цел 9 Иновации и инфраструктура

Цел 11 Устойчиви градове и общности

Цел 12 Отговорно потребление

Оценка на необходим
финансов ресурс

Източници на финансиране

36 800 000 лв.

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 8.3.б **Безплатен достъп до интернет**

Осведомеността и търсенето на гигабитов интернет достъп ще се стимулира чрез възможността гражданите да изпробват най-съвременните цифрови инструменти, включително чрез безжичен достъп до интернет на обществени места и места, като например библиотеки, железопътни гари или служби по заетостта и центрове за обучение.

В периода до 2030 г. ще се приоритизира продължаването на целта местните общности да се интегрират по-добре в цифровия единен пазар, ползвателите да придобият представа за обществото на гигабитов интернет, да се подобри цифровата грамотност и да се разшири обхватът на предоставяните на тези места услуги като се продължи проактивното използване на инструменти на ниво ЕС.

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 4 Качествено образование

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Цел 9 Иновации и инфраструктура

Цел 12 Отговорно потребление

Оценка на необходим финансов ресурс

59 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

П9 Местно развитие

• 9.1 Конкуентоспособност и развитие на регионите

Цел на подприоритета е осигуряване на предпоставки за повишаването на конкурентоспособността и устойчивото развитие на регионите на страната, както и насърчаването на местното развитие, стъпвайки на специфичния местен потенциал и чрез адресиране на местните проблеми и предизвикателства. Това ще се постигне чрез интегрирано развитие на ресурсно обвързани и допълващи се икономически сектори с цел увеличаване добавената стойност за регионите и развитието на страната и изпълнението на комбинирани мерки, вкл. от сферата на туризма, подкрепа за културно-историческото наследство, модернизирание и осъвременяване на образователната инфраструктура, развитие на социална инфраструктура и др.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Брой български райони (NUTS 2), които са извън групата на 20-те региона с най-нисък БВП на глава от населението в ЕС	Евростат	1	≥2	-
Вариация в стълб „Бизнес усъвършенстваност“ по райони, %	ЕК, Регионален индекс на конкурентоспособността	0.44	Под средното ниво за ЕС	0.50
Вариация в стълб „Ефективност на пазара на труда“ по райони, %	ЕК, Регионален индекс на конкурентоспособността	0.49	Под средното ниво за ЕС	0.56
Вариация в стълб „Инфраструктура“ по райони, %	ЕК, Регионален индекс на конкурентоспособността	0.85	Под средното ниво за ЕС	0.91
БВП на глава от населението в преобладаващо градските райони, % от средното за ЕС	Евростат	106	135	100

Области на въздействие

○ 9.1.а Интегрирано развитие на регионите за планиране от ниво 2

Основа за прилагане на подхода за интегрирано териториално развитие/инвестиции в регионите за планиране от ниво 2 са интегрираните териториални стратегии за развитие на регионите от ниво 2. В основата на подхода е промяна на фокуса от подкрепа на населените места към подкрепа на територии и от секторно ориентирани инвестиции към интегрирани териториални инвестиции. Мерките, които ще получат подкрепа в рамките на тази област на въздействие, са определени на базата на приоритетите, целите, дейностите и мерките, заложи в стратегическите документи за регионално и пространствено развитие на ниво регион за планиране ниво 2 (Интегрираните териториални стратегии за развитие на регионите за планиране ниво 2), както и на база на картиране на нуждите на национално ниво по отношение на секторните политики, изготвяно от отговорните за разработването им държавни

институции и агенции.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 11 Устойчиви градове и общности

Оценка на необходим финансов ресурс

9 668 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Международни финансови институции
- Частни инвестиции
- Граждански организации
- Други източници

○ **9.1.б Градско развитие и полицентрична мрежа на градовете**

Основните цели на подприоритета включват постигането на устойчиво градско развитие на най-важните за развитието на балансиран полицентричен модел градски общности чрез създаване на конкурентни на столицата София градски центрове с атрактивни възможности за инвестиции, заетост, образование, отдых, жизнена кариера. В обхвата на подприоритета попадат градските общности Столична, Пловдив, Варна, Бургас, Русе, Стара Загора, Плевен, В. Търново, Благоевград и Видин. Фокусираните интервенции ще отчетат специфичните местни нужди и потенциали на базата на интеграция на мерките от различните секторни политики, многостепенно управление, включването на широк кръг заинтересовани страни и активно гражданско участие. Мерките, които ще получат подкрепа в рамките на този подприоритет, са определени на базата на приоритетите, целите, дейностите и мерките, заложените от местните власти в стратегическите документи за регионално и пространствено развитие на общинско ниво, както и на база на картиране на нуждите на национално ниво по отношение на секторните политики, изготвяно от отговорните за разработването им държавни институции и агенции.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 11 Устойчиви градове и общности

Оценка на необходим финансов ресурс

12 800 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Международни финансови институции
- Частни инвестиции
- Граждански организации
- Други източници

○ **9.1.в Стратегическо планиране и наблюдение на регионалното и пространственото развитие**

Разработване, прилагане, наблюдение и оценка на системата от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие. Прилагане на пътна карта за нов подход в държавната политика за регионално развитие. Осигуряване на хомогенна геодезическа инфраструктура, геодезическа, картографска и кадастрална информация с цел задоволяване на държавните потребности в областта на стратегическото планиране, разработването на мерки за устойчиво развитие и инвестиционното проектиране. Стратегическо планиране на мерки, отчитащи местните специфики в различни сектори на икономиката, както и създаване и/или подобряване на нормативните условия за осигуряване на зелена инфраструктура и подобряване на правилата и нормите за проектиране, изграждане и експлоатация на водоснабдителните и канализационните системи. Неправителственият сектор и местните общности ще бъдат широко въввлечени при формиране и изпълнение на местните политики. Ще се разшири междуобщинското сътрудничество, както и ПЧП за съвместно изпълнение на инфраструктурни, социални и културни проекти, както и за улесняване и подкрепа на контактите и инициативите на местния бизнес.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 11 Устойчиви градове и общности

Оценка на необходим финансов ресурс

275 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 9.1.г **Водено от общностите местно развитие**

Воденото от общностите местно развитие (ВОМР) се извършва чрез интегрирани и многосекторни стратегии за местно развитие, основани на характеристиките на конкретната територия и разработени въз основа на местните потребности и потенциал. Териториалният обхват на тази област на въздействие включва всички селски райони и други територии на страната, които ще бъдат включени в нормативния акт за прилагането на ВОМР. Ще бъдат подкрепяни мерки, свързани с насърчаване на социалното приобщаване, съхраняване и опазване на околната среда и насърчаване на ресурсната ефективност, вкл. дейности за превенция и управление на риска и за използване потенциала на културното наследство, насърчаване на въвеждането на иновации в практиката, устойчива и качествена заетост и мобилност на работната сила, повишаване на конкурентоспособността на местните икономики и възможности за създаване на местен бизнес, подобряване на качеството на образование и повишаване квалификацията на населението.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 11 Устойчиви градове и общности

Оценка на необходим финансов ресурс

Източници на финансиране

1 266 000 000 лв.

- Европейски фондове и инструменти

○ 9.1.д Трансгранично, транснационално и междурегионално сътрудничество

Ще бъдат финансирани мерки за насърчаване на трансграничните връзки, конкурентоспособността и иновативността на икономиката; опазване на околната среда, адаптация към и смекчаване на последиците от климатичните промени, съвместно управление и наблюдение на природни ресурси, включително речни и морски басейни; управление и предотвратяване на риска, и подобряване на способността за защита на населението от природни бедствия и бедствия, предизвикани от човешката дейност; подобряване на транспортната и комуникационната свързаност; повишаване привлекателността на трансграничните райони чрез подобрени социални, обучителни, младежки дейности, оползотворяване на природните и културни дадености, и създаване на интегрирани туристически продукти; партньорства между университети, изследователски центрове и стопански предприятия; разнообразни дейности от типа „хора за хора“ и други дейности, насочени към засилена социална интеграция на програмната територия чрез преодоляване на физическите и културни бариери пред сътрудничеството.

Съотнесими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 11 Устойчиви градове и общности

Оценка на необходим
финансов ресурс

572 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

• 9.2 Качество на живот в селските райони

Чрез изпълнението на този подприоритет се цели социално-икономическо развитие на селските райони, осигуряващо нови работни места, намаляване на бедността, социално включване и по-добро качество на живот, както и опазване на екосистемите и осигуряване на устойчиво управление и използване на природните ресурси.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Относителен дял на населението в селските райони с подобрен достъп до изградена и/или	Управляващия орган на Стратегическия план по Обща селскостопанска политика на	0	15	-

реконструирана инфраструктура, %	Република България за 2021 – 2027 г.			
БВП на глава от населението в преобладаващо селските райони, % от средното за ЕС	Евростат	35	50	100
Население в риск от бедност в селските райони (след изваждане на жилищните разходи), %	Евростат	55.9	40.0	31.6

Области на въздействие

○ 9.2.а Инфраструктура и публични услуги в селските райони

Фокусираните интервенции в общините в селските райони ще адресират инвестиции в изграждане и/или реконструкция на техническа инфраструктура, общинската пътна и улична мрежа, реконструкция и модернизация на водопроводната мрежа и канализационна система, както и в друга публична инфраструктура. По този начин ще се подобри достъпът до публични услуги и тяхното качество в селските райони на страната.

Съотнесими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 6 Чиста вода и санитарно-хигиенни условия

Цел 11 Устойчиви градове и общности

Оценка на необходим финансов ресурс

15 400 000 000 лв.

Източници на финансиране

Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)

○ 9.2.б Мобилни форми на младежка работа в селските райони

Целенасочените действия в тази област ще са насочени към предоставяне на иновативни и алтернативни форми на мобилна младежка работа за достигане до всички младежи в селските райони за формиране на умения за заетост и предприемачество. Ще се адресират проблемите, свързани с достъпа на младите хора в селските райони до интернет и цифрови технологии и изграждане на

умения за ползването им, включително и за осигуряване на възможности за гражданско участие

Съотнесими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 9 Иновации и инфраструктура

Цел 11 Устойчиви градове и общности

Оценка на необходим финансов ресурс

3 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски и международни фондове

• 9.3 Управление на водите и на рисковете от природни бедствия

Основната цел на подприоритета е постигането на интегрирано и устойчиво управление на водите: опазване и подобряване състоянието на водите, постигане и поддържане на добро количествено, химично и екологично състояние на водните тела на територията на България и добро състояние на околната среда в морските води, както и предотвратяване или намаляване на неблагоприятните последици от вредното въздействие на водите. Същевременно, цел на политиката ще бъде и предотвратяване и намаляване на степента на ерозионно-свлачищната опасност, ограничаване и бързо ликвидиране на последствията от тези процеси, защита и опазване на населението, материалните фондове и околната среда от техните въздействия.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Дял на загубите на вода при транспорта от подадената вода, %	НСИ	48	40	26
Жители с достъп до изградена и/или реконструирана канализационна инфраструктура, %	Докладване по Директива 91/271/ЕИО за пречистването на градските отпадъчни води	63.2 (2017)	70	-
Относителен дял на населението в риск от наводнение, което ще се ползва от предвидени мерки за	Планове за управление на риска от наводнения	0	67	-

защита и информация,
%

Население с режим на водоснабдяване, %	НСИ	3	2	-
--	-----	---	---	---

Области на въздействие

○ 9.3.а Водоснабдяване и пречистване на отпадъчни води

Целта на мерките е постигане на устойчиво потребление на водите за нуждите на населението и икономиката на страната, намаляване неефективното използване на водните ресурси и на замърсяването на подземните и повърхностните води от заустване на отпадъчни води, и подобряване на екологичното и химично състояние на повърхностните води. Предвижда се да продължи изграждането и реконструкцията на ВиК инфраструктура в съответствие с нормативната база, приоритетно в агломерации с над 10 000 екв. ж. и там където е възможно и в агломерации под 10 000 екв. ж.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 6 Чиста вода и санитарно-хигиенни условия

Оценка на необходим финансов ресурс

12 780 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Европейски фондове и инструменти
- Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
- Държавен бюджет

○ 9.3.б Превенция и управление на риска от наводнения, свлачища и засушавания

Увеличената през последните години честота на екстремните метеорологични и климатични явления в България, свързани с водите, налага предприемането на по-нататъшни мерки за превенция и управление на риска от наводнения, от процеси, свързани с движение на земни маси – свлачища, срутища, ерозии, абразии (в т.ч. екологосъобразна инфраструктура (ако е приложимо) в комбинация със сива инфраструктура) и от засушавания. В допълнение към инвестициите в инфраструктура е планирано и изграждане на нови и оптимизиране и/или разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение, докладване, прогнозиране и сигнализиране, както и разработване на цифрови модели. Усилията ще бъдат насочени и към ефективни действия за възстановяване на проектните параметри на водозадържащите съоръжения и контрол върху състоянието и проводимостта на речните легла.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 11 Устойчиви градове и общности

- **Подцел 11.5**

Цел 13 Борба с климатичните промени

- **Подцел 13.1**

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

1 576 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Европейски фондове и инструменти
- Държавен бюджет

○ 9.3.в **Водни ресурси и екосистеми**

Основна цел е интегрираното управление на повърхностните, подземните, крайбрежните и морски води и свързаните с тях екосистеми, като се намалява ефекта от изменението на климата – намаляване на последиците от наводнения и засушаване. Акцент ще бъде поставен върху подобряване на достоверността на оценките за класификация на състоянието а водите и подобряване на управлението чрез разработване на модели, извършване на проучвания, разработване на стратегически документи (планове за управление на водите, планове за управление на риска от наводнения, морска стратегия, планове за управление на засушаването), ръководства, разширяване на мониторинга на водите и въвеждане на иновативни методи за мониторинг и оценки, надграждане и разширяване на съществуващите информационни системи, подобряване на условията за опазване качеството на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване и прекратяване заустването на определени опасни вещества, справяне с проблеми от стари замърсявания, опазване на морските води, намаляване на морските отпадъци и на замърсяването на морската среда от дифузни източници, проучване въздействието на фармацевтичните вещества върху качеството на водите и др.

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 6 Чиста вода и санитарно-хигиенни условия

Цел 11 Устойчиви градове и общности

- **Подцел 11.5**

Цел 13 Борба с климатичните промени

- **Подцел 13.1**

Цел 14 Живот под водата

- **Подцел 14.1, 14.2**

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

2 230 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Европейски фондове и инструменти
- Национален доверителен екофонд
- Държавен бюджет

○ 9.3.г **Капацитет на местната власт за справяне с извънредни ситуации**

Ще бъдат предприети действия за повишаване на капацитета на общините за справяне при бедствия, пожари и извънредни ситуации. Технически ще бъдат обезпечени доброволните формирования, създадени по реда на Закона за защита при бедствия, с необходимите активи Същевременно, ще бъде насърчено участието на гражданите в доброволните формирования чрез информационно разяснителни кампании и медийни изяви. Предвижда се изграждане на ТЕТРА системата на МВР, в т.ч. всички елементи на Единната спасителна система, на всички нива при опазване на обществения ред. Ще се предприемат действия за развитие на Системите за ранно предупреждение и оповестяване и на Центъра за аерокосмически наблюдения за управление на риска при бедствия, аварии и катастрофи за осигуряване сигурността на гражданите.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 11 Устойчиви градове и общности

Оценка на необходим финансов ресурс

361 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Общински бюджети

П10 Институционална рамка

• 10.1 Добро управление в публичния сектор

Публичният сектор ще се развива чрез основните принципи на доброто управление. Усилията ще бъдат насочени към инструменти за подобряване на съществуващата управленска система, ефективност и устойчивост на решенията. Фокус е поставен върху качеството на управленските решения, мониторинга на изпълнението им и включването на обществото в двете фази.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Индекс за конкурентоспособност : „Ориентирано към бъдещето управление“	Световен икономически форум	63 (2019)	70	64.3
Индекс на благосъстоянието: „Управление“	The Legatum Prosperity Index	27-мо място в ЕС (2019)	13-то място в ЕС	-

SGL: Стълб „Капацитет на изпълнителната власт“	Bertelsmann Stiftung	4.7 (2019)	6	6 (2019)
Управленска ефективност, WGI	Световна банка	63	82	81.3

Области на въздействие

○ 10.1.а Устойчиви и съгласувани политики

Планирането на дейността и развитието на публичния сектор ще се фокусира върху изграждането на стабилна и стегната стратегическа и институционална рамка на всички административни нива. С интегрирани и консолидирани институции публичното управление ще бъде по-ефикасно и освобождаващо публичен ресурс.

Съотносим Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.6

Оценка на необходим финансов ресурс

-

Източници на финансиране

-

○ 10.1.б Управление на изпълнението и отчетност

Ще бъде установен ясен механизъм за целеполагане и каскадиране на целите на всички нива (политики > отговорни институции > звена > служители). На база на поставените цели ще се организира мониторинг и оценка на изпълнението, обвързани с бюджетните политики. Констатациите и оценките ще послужат за подобряване на отчетността на политиките пред обществото.

Съотносим Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.6

Оценка на необходим финансов ресурс

3 400 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 10.1.в Отворено управление

Отвореното управление ще бъде разширявано чрез подобряване на съществуващите дигитални инструменти, с които администрацията разполага. Ще се разширят и дигиталните инструменти за гражданско участие в широк смисъл. Ще се създадат регулярни практики за отворени врати и съвместни с гражданското общество събития.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.6, 16.7

Оценка на необходим финансов ресурс

1 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 10.1.г **Адаптивно управление**

Ще се акцентира на практиките на адаптивното управление, като продължение на принципа на отзивчивата администрация. Управленските решения ще се актуализират след качествени промени в обществото, които ще бъдат констатирани със статистически данни, признати фактически положения, икономически анализи и прогнози, социологически проучвания и др. Администрацията ще прилага трансформиращи мерки съгласно нови реалности и нови очаквания в обществото.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.6

Оценка на необходим финансов ресурс

3 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

• 10.2 Регулаторна политика в полза на икономическото развитие

Качеството на регулаторната рамка е от изключителна важност за повишаването на икономическия растеж, подобряване ефективността на публичния сектор и повишаване на доверието между гражданите, бизнеса и институциите. Коректното регулиране и насърчаването на нови регулаторни подходи ще бъде ключово през следващия период.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
--------------	----------	-----------------	-----------------	----------------------

Правене на бизнес	Световна банка	24-то място в ЕС (2020)	13-то място в ЕС	-
Регулаторно качество, WGI	Световна банка	72.6	84.0	83.6
Индекс за конкурентоспособност : „Регулаторна тежест“	Световен икономически форум	10-то място в ЕС (2019)	6-то място в ЕС	-
Прилагане на регулации, RLI	World Justice Project	0.53 (2020)	0.70	0.71 (2020)

Области на въздействие

○ 10.2.а Интелигентна регулаторна политика

Ще се въведат основните стандарти за добро регулиране, формулирани от ОИСР. Основна цел на политиката: съществено намаляване на административната тежест за бизнеса, в съчетание с инструментите на електронното управление.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.6

Оценка на необходим финансов ресурс

1 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 10.2.б Административен контрол

Ще бъде подобрена рамката на административния контрол за намаляване на регулаторния натиск върху предприятията. Ще бъдат разработени инструменти за съвместни инспекции за намаляване честотата на проверки от администрацията.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.6

Оценка на необходим финансов ресурс

-

Източници на финансиране

-

• 10.3 Електронно управление

Електронното управление е основният двигател за цифрова трансформация на публичните институции. Модерните цифрови технологии ще подпомогнат прехода от институционално центриран подход в държавното управление към управление, фокусирано върху нуждите на гражданите и бизнеса. В основата на тази трансформация ще бъдат данните като основен капитал на електронното управление, както и тяхната наличност и защита.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Потребители на електронно управление, % от всички интернет потребители	EK, DESI	60.9 (2020)	70.0	67.3 (2020)
Предварително попълнени формуляри	EK, DESI	34.1 (2020)	55.0	59.4 (2020)
Пълнота на онлайн услугите	EK, DESI	79.4 (2020)	90.0	89.8 (2020)
Цифрови публични услуги за бизнеса	EK, DESI	92.6 (2020)	95.0	87.6 (2020)

Области на въздействие

○ 10.3.а Управление, основано на данни

Цифровата трансформация по отношение на електронното управление ще е насочена към увеличаване на добавената стойност при използване на наличните данни, като основен капитал на държавното управление. Чрез развитието и прилагането на национална рамка за интелигентно управление на данните ще бъде изградена устойчива екосистема на електронното управление реализираща принципите на добро управление в модерна цифрова среда.

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.6

Оценка на необходим финансов ресурс

421 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 10.3.б **Дигитализация на публичния сектор**

Особено важно за развитието на българската икономика и общество е да бъде осъществена дигитализацията на публичния сектор, което включва и развитието на ключови системи в публичния сектор (социален и финансов сектор, сигурност, защитата на населението при бедствия, аварии и други извънредни ситуации и гарантиране на бърз и лесен достъп до спешна и неотложна помощ). Същевременно развитието на необходимите компетентности сред ключовите длъжности в администрацията е основа за успеха на цифровата трансформация.

Съотносим Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.6

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

363 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 10.3.в **Електронни административни услуги, ориентирани към потребителя**

Ще се промени моделът на взаимодействие с гражданите и бизнеса по отношение на предоставянето на публични услуги. Гражданите и бизнесът са основния фокус на държавното управление. Те ще получават по подразбиране проактивни персонализирани електронни административни услуги, когато същите им се полагат.

Особено важен приоритет е и внедряването на националната схема за електронна идентификация, както и разширяване на алтернативните средства, с които да се предоставя възможност за електронна идентификация.

Съотносим Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.6

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

564 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 10.3.г **Мрежова и информационна сигурност**

Мрежовата и информационна сигурност е пряко свързана с доверието на потребителите в електронните услуги. Безопасното и широко използване на продукти и услуги, базирани на данни ще зависи от прилагането на най-високи стандарти за киберсигурност. Необходимо е създаване на ефективна институционализирана единна система за мониторинг на общото състояние на

киберпространството, за превенция и възстановяване от киберинциденти и за анализ и противодействие на киберзаплахите.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- **Подцел 16.6**

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

550 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 10.3.д **Подобряване на обществените услуги**

Ще бъдат определени минимални стандарти за обществените услуги. Доставчиците на обществени услуги (ДООУ) ще бъдат приобщени към принципите на електронното управление чрез присъединяване към хоризонталните му компоненти, позволяващи служебен обмен на информация.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- **Подцел 16.6**

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

2 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 10.3.е **Електронно правосъдие**

Целта е способстване изграждането както на цялостната дигитализация на българското правосъдие, така и доизграждане на инфраструктура и свързване на отделни електронни регистри и цифровизирането на актове в хода на нотариалното производство.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- **Подцел 16.6**

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

68 900 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

• 10.4 Развитие на правната среда

За развитието на правната среда ще бъдат усъвършенствани съществуващото законодателство, съществуващите инструменти за участие в процесите по вземане на решения, рамката на свободно изразяване, инструментите за посрещане на гражданските очаквания за отчетност на институциите и на възможностите за гражданско и институционално образование.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Индекс на благосъстоянието: „Безопасност и сигурност“	The Legatum Prosperity Index	27-мо място в ЕС (2019)	13-то място в ЕС	-
Индекс на благосъстоянието: „Лични свободи“	The Legatum Prosperity Index	26-то място в ЕС (2019)	13-то място в ЕС	-
Индекс на благосъстоянието: “Управление“	The Legatum Prosperity Index	27-мо място в ЕС (2019)	13-то място в ЕС	-
Индекс на благосъстоянието: Социален капитал	The Legatum Prosperity Index	24-то място в ЕС (2019)	13-то място в ЕС	-
SGI: „Демокрация“	Bertelsmann Stiftung	5.6 (2019)	7	7.1 (2019)
SGI: „Отговорност на изпълнителната власт“	Bertelsmann Stiftung	6.2 (2019)	6.7	6.7 (2019)
Индекс за върховенство на правото	World Justice Project	0.55 (2020)	0.73	0.73 (2020)
Върховенство на правото, WGI	Световна банка	53.4	81	81
Право на глас и отчетност, WGI	Световна банка	59.1	83.0	82.8
Свобода на медиите	Репортери без граници	111-то място в света (2020)	50-то място в света	28 (2020)

Области на въздействие

○ 10.4.а **Качество на нормативната рамка**

Ще бъде предложена нова обща законодателна рамка за нормативните актове, съобразена с натрупаната съдебна практика и присъединяването към ЕС. Ще се постави акцент върху предварителния контрол на проектите на закони за съгласуваност с важни принципи и водещи политики. Ще се въведат дигитални инструменти за създаване на досиета на нормативните актове с възможност за проследяване на основните събития от процеса по приемането им. Осигуряване на ползваеми версии на обнародваните актове.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.6, 16.7

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

4 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 10.4.б **Защита на граждански права**

Ще бъде засилена ролята на практиката на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) в нормативната рамка и административната практика. Ще бъде поставен акцент върху предварителния контрол за съответствие на законите, инициирани от изпълнителната власт. Ще бъде повишена активността на институциите по отношение изпълнението на решенията на ЕСПЧ. Ще бъде повишена прозрачността за делата пред ЕСПЧ, по които България е била страна.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.10

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

1 800 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 10.4.в **Правна сигурност**

Ще бъде развита правната рамка за оспорване на административни актове и решения и ще бъдат предвидени механизми, целящи преодоляване на случаите на неизпълнение на влезлите в сила решения по административни дела. Ще се включат съответни програми в училищата и университетите за разясняване на правата на гражданите и механизмите за защита. Засилване на отговорността на държавата за честата промяна на основни правни конструкции. Повишаване прозрачността в дейността на квази-съдебните органи.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.3

Оценка на необходим финансов ресурс

900 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 10.4.г **Административно-наказателна политика**

Ще бъде създадена нова обща уредба на административните нарушения и наказания и за тяхното установяване/налагане и механизмите за оспорването им.. Ще бъде създаден регистър за административно наказателната дейност, който ясно да проследява санкциониранията и отменените и изискуеми наказания. Ще бъде засилена обучителната рамка на служителите за преодоляване на пороците в установяването на нарушенията и налагането на наказанията. Ще бъдат инвентаризирани специалните административно-наказателни разпоредби.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.6

Оценка на необходим финансов ресурс

5 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 10.4.д **Медийна среда**

Ще се инициира дебат за ролята на държавата чрез своите активни и пасивни действия за развитието на медийната среда в контекста на демократичните ценности, правовата държава и медийния плурализъм. Ще се инициира дебат за развитието на обществените медии, публичните разходи за отразяване на глобални събития (напр. в областта на спорта). Ще бъдат насочени усилия към повишаване прозрачността в собствеността на частните медии. Ще се дефинира понятието „държавна реклама“ (включително общините и публичните предприятия) и на база на което ще бъде създаден механизъм за прозрачност на публичните разходи за реклама.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.10

Оценка на необходим финансов ресурс

Източници на финансиране

-

-

- 10.4.е **Гражданско общество и гражданско образование**

Ще бъдат развити инструментите за съвместно управление и въведени нови инструменти за гражданско участие. Ще се развие гражданското образование в училищата и университетите.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.10

Оценка на необходим
финансов ресурс

Източници на финансиране

-

-

• 10.5 Интегритет в публичния сектор

Ще бъде създадена обща рамка на поведение на служителите в публичния сектор. Ще бъде засилена връзката на нарушенията на доброто професионално поведение с дисциплинарната отговорност. Ще бъде създадена и рамка за защита на лица, подали сигнали за непрофесионално поведение на служители от публичния сектор. Ще бъде направен преглед за законоустановени практики на висока степен на дискреция на административните органи. Ще се подобри подбора на служителите в държавната администрация.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Индекс за конкурентоспособност : „Правна рамка на конфликта на интереси“	Световен икономически форум	6-то място в ЕС (2019)	5-то място в ЕС	-
Възприятие на корупцията	Прозрачност без граници	43 (2019)	66	66 (2019)
Индекс на благосъстоянието: “Управление”	The Legatum Prosperity Index	27-мо място в ЕС (2019)	13-то място в ЕС	-
Контрол на корупцията, WG	Световна банка	51	78	77.7

Липса на корупция, RLI	World Justice Project	0.44 (2020)	0.70	0.72 (2020)
Ограничения върху управленските правомощия, RLI	World Justice Project	0.46 (2020)	0.70	0.73 (2020)

Области на въздействие

○ 10.5.а Рамка за почтеност

Създаването на обща Рамка на почтеност, която да включва стандарти, инструменти, добри практики е основен фокус на тази ОВ. Етичното поведение на длъжностните лица в публичния сектор е регламентирано в 34 нормативни акта на националното законодателство, а спецификата му зависи до голяма степен от организационните, институционалните и законовите характеристики на съответната структура. Съществуват и повече от 20 специализирани (браншови и др.) документа с подобно съдържание.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.5

Оценка на необходим финансов ресурс

-

Източници на финансиране

-

○ 10.5.б Етична рамка на съдебната власт

Прилагането на обективни и прозрачни процедури за назначаване както на магистрати, така и на съдебни служители е от съществено значение за гарантирането и поддържането на открита и прозрачна правосъдна система в полза на обществото. Постигнатите към момента трайни показатели за обективност и качество на атестациите, базирани на етика, професионален опит и квалификация, ще бъдат надградени посредством усъвършенстването на системата за наблюдение и оценка на прилагането на стандарти, свързани с етичната регулация, както и разработване на система за развитие на съдебния служител с ясни кариерни правила и системни периодични обучения.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.5

Оценка на необходим финансов ресурс

1 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 10.5.в **Антикорупционна политика**

Превенцията и противодействието на корупцията са ключови елементи, гарантиращи осигуряване на качеството на правовата държава и на дългосрочния икономически растеж, конкурентоспособността и привличането на повече нови инвестиции в страната. За осигуряване на работещи механизми, ще бъдат предвидени интервенции по отношение на независимостта на съдебната власт и намаляването на регулаторната и административната тежест в хода на охранителното производство, както и ще бъдат предприети по-активни мерки с антикорупционна насоченост.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- **Подцел 16.5**

Оценка на необходим финансов ресурс

1 700 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

• 10.6 **Съдебна власт**

Целта на подприоритета е укрепването на независимостта на съдебната власт, което е сред основните фактори, гарантиращи повишаване на доверието на обществото и бизнеса и спазването на принципа на върховенство на правото. Прозрачността, ефективността, равномерната натовареност на съдилищата, етичната регулация и борбата с корупцията са ключови елементи, изграждащи адекватния правораздавателен процес в едно развиващо се европейски общество.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Индекс за конкурентоспособност : „Независимост на съдебната власт“	Световен икономически форум	24-то място в ЕС (2019)	21-во място в ЕС	-
Индекс за конкурентоспособност : „Ефикасност на правната рамка при разрешаване на спорове“	Световен икономически форум	20-то място в ЕС (2019)	17-то място в ЕС	-

Индекс за конкурентоспособност : „Право на собственост“	Световен икономически форум	27-мо място в ЕС (2019)	21-во място в ЕС	-
---	-----------------------------	-------------------------	------------------	---

Области на въздействие

○ 10.6.а Прозрачност в съдебната система

Гаранциите за сигурност и прозрачност в дейността на съдебната власт обхващат широк кръг елементи, а именно: при постановяване на решенията; при бюджетната процедура по отношение на съдебната власт; при разпределение на делата на случаен принцип и при определяне на персоналия състав на отделните съдебни състави. Повишаването на прозрачността и информираността на гражданите ще позволи в по-широка степен осъществяването на граждански контрол по въпроси от обществена значимост.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.6

Оценка на необходим финансов ресурс

2 700 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 10.6.б Ефективност на съдебната система

Необходимо условие за повишаване на доверието в съдебната система е предприемането на действие за повишаване на ефективността в дейността ѝ, тоест постигането на висококачествени и навременни съдебни решения. При това предприетите действия ще бъдат в посока намаляване на продължителността на съдебното производство; повишаване на процентното съотношение на решените и висящите дела, изпълнение на съдебните решения, както и за намаление на дела на решенията, които са отменени от по-горна инстанция.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.6

Оценка на необходим финансов ресурс

800 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 10.6.в Балансирана натовареност на съдилищата

Ще бъдат предприети усилия за надграждането на модела за оценка на натовареността на съдилищата. Ще се предвиди надграждането на планирания Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система пакет от мерки за намаляване на натовареността, включително с помощта на облекчаване на процесуални правила и засилено използване на алтернативни форми за решаване на спорове.

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.3

Оценка на необходим финансов ресурс

4 500 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 10.6.г Оценка на достъпа до правосъдие на гражданите и бизнеса

Професионалното, обективно и регулярно извършване на проучвания на общественото мнение относно удовлетвореността от съдебната власт и относно административно-правораздавателния процес е от значение не само за повишаване на доверието в българските съдилища и прокуратури, но и оглед ранно идентифициране на конкретни проблеми и тяхното бързо овладяване. Трябва да се планира както използването на стандарти за сročността, качеството и достъпността на правораздавателната дейност, така и въвеждането на мерки за засилване на участието на гражданите в правораздавателния процес.

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.3

Оценка на необходим финансов ресурс

600 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 10.6.д Пенитенциарна практика

Съществено звено за реализиране на ефективна реформа на съдебната система на страната е развитието и усъвършенстването на пенитенциарната система. Предвиждането на надграждащи мерки по отношение на пенитенциарната система ще осигурят прилагането на най-високите европейски стандарти за изпълнение на наказанията, като същевременно ще гарантират в най-висока степен зачитането на основните човешки права.

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.3

Оценка на необходим
финансов ресурс

42 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

o 10.6.г Детско правосъдие

Завършване на реформата на детското правосъдие и насочване на усилия за повишаване на качеството и ефективността на правната и институционална рамка в областта на гарантиране на правата и закрилата на децата, пострадали и свидетели на престъпление. Извършване на оценка и анализ на съдебния контрол на актовете на институциите, отговорни за осъществяване на политиката на държавата спрямо децата и преодоляване на констатираните проблеми. Дефиниране на ясни отговорности на институциите и повишаване на уменията на служителите, работещи с деца и семейства. Въвеждане на възстановителното правосъдие по отношение на непълнолетни правонарушители.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 16 Мир и справедливост

- Подцел 16.3

Оценка на необходим
финансов ресурс

1 200 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

П11 Социално включване

• 11.1 Насърчаване на заетостта

Подприоритетът има за цел повишаване на икономическата активност и заетостта на населението чрез активизиране на икономически неактивни лица, предоставяне на посреднически услуги за намиране на работа, включване на безработни лица, в т.ч. от уязвимите групи (вкл. младежи, които не са в обучение и заетост, продължително безработни лица, безработни лица с увреждания, безработни над 50 г. и др.), в активни мерки на пазара на труда: обучение, стажуване, чиракуване, заетост, стартиране на самостоятелна стопанска дейност, както и създаване на условия за по-дълъг престой на трудовия пазар на по-възрастните. Предоставяне на посреднически услуги за осигуряване на по-висока и качествена заетост на неактивни и безработни лица. Повишаване на квалификацията и уменията на работната сила за постигане на по-добро съответствие с развитието на пазара на труда и потребностите на работодателите.

Индикатори за изпълнение

наименование	источник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Коефициент NEETs 15-29 г., %	Евростат	16.7 (2019)	15.0	12.6 (2019)
Коефициент на заетост 15-64 г., %	Евростат	70.1 (2019)	72.0	68.4 (2019)
Коефициент на икономическа активност 15-64 г., %	Евростат	73.2 (2019)	75.0	76.8 (2019)
Продължителност на трудовия живот, години	Евростат	34 (2019)	35	35.9 (2019)

Области на въздействие

○ 11.1.а Предоставяне на услуги за заетост

Мерките в тази област на въздействие ще бъдат насочени към предоставяне на: посреднически услуги за заетост (според индивидуалните потребности на търсещите работа лица), в т.ч. чрез изнесени работни места, мобилни бюра по труда, трудови борси и работа на терен от ромски медиатори, кейс-мениджъри, младежки медиатори и специалисти по активиране. Прилагане модела на административно обслужване на гражданите на принципа „едно гише“ посредством предоставяне на интегрирани услуги в „Центрове за заетост и социално подпомагане“. Укрепване на капацитета на системите на пазара на труда; повишаване на сигурността на заетостта и мобилността (териториална и професионална) на пазара на труда.

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 1 Изкореняване на бедността

Цел 5 Равенство между половете

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Цел 10 Намаляване на неравенствата

Оценка на необходим финансов ресурс

1 300 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Други източници

○ 11.1.б Удължаване на активната трудова дейност

Тази област на въздействие цели постигане на по-продължителна трудова дейност след достигане на пенсионна възраст чрез: повишаване на квалификацията на лицата в предпенсионна възраст, вкл. и с обучение в цифрови умения; насърчаване на работодателите за наемане на лица в предпенсионна/пенсионна възраст; насърчаване на работодателите за адаптиране на условията на труд спрямо характеристиките на работата в предприятията, в това число и към по-възрастните работници.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 1 Изкореняване на бедността

Цел 5 Равенство между половете

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Цел 10 Намаляване на неравенствата

Оценка на необходим финансов ресурс

438 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Други източници

○ **11.1.в Насърчаване на заетостта на уязвими групи на пазара на труда**

Мерките в тази област на въздействие ще бъдат насочени към: интегриране на уязвимите групи на пазара на труда чрез включване в заетост (в т.ч. субсидирана); осигуряване на възможности за трайна интеграция на пазара на труда на младежите, които не са включени нито в заетост, нито в образование и обучение, както и на продължително безработни лица и хората с увреждания; предоставяне на равни възможности за трудова реализация на търсещите работа лица.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 1 Изкореняване на бедността

Цел 5 Равенство между половете

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Цел 10 Намаляване на неравенствата

Оценка на необходим финансов ресурс

3 899 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Други източници

○ **11.1.г Съответствие между потребностите на бизнеса и уменията на работната сила**

Политиките в тази област на въздействие ще бъдат насочени към осигуряване на възможности за придобиване на квалификация от безработни лица и

повишаване на тяхната пригодност за заетост; повишаване на конкурентоспособността на пазара на труда за млади безработни лица без трудов опит чрез обучение за придобиване на квалификация и ключови компетентности (включително чиракуване, дуално обучение, стажуване); обучение за заети лица в отговор на новите изисквания към знанията и уменията на работната сила и стимулиране на работодателите да повишават квалификацията на работниците си; повишаване на дигиталните умения на работната сила, вкл. чрез създаване на национална програма за обучения на възрастни.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 1 Изкореняване на бедността

Цел 5 Равенство между половете

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Цел 10 Намаляване на неравенствата

Оценка на необходим финансов ресурс

2 599 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Други източници

11.2 Приобщаване на уязвимите групи

Подприоритетът има за цел да създаде предпоставки за насърчаване на социалното включване на уязвимите групи (хора с увреждания, възрастни хора и деца, лица и семейства в неравностойно положение, бездомни лица и др.), чрез реализирането на мерки в различни сфери на политиката – социално предприемачество, подкрепа на хората с увреждания, социални услуги, предоставяне на материална подкрепа, подобряване на жилищните условия и др. В областта на социалните услуги мерките ще са насочени към повишаване на качеството и разширяване на обхвата на предоставяните социални услуги, въвеждане на интегрирани подходи при предоставянето на социални услуги, както и развитие на интегрирани услуги в съответствие с реформата в областта на социалните услуги.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Дял на лицата, ползващи социални услуги в общността спрямо общия брой на потребителите	АСП, МТСП	70 (2020)	90	-

на социални услуги,
%

Дял от БВП на субектите на социалната и солидарна икономика, %	НСИ	0.4	3	-
Обекти с осигурена достъпна среда, средногодишен брой	МТСП, АХУ	61	100	-
Коефициент на заетост за лица с определена степен на загубена трудоспособност ¹² на възраст 15-64 навършени години, %	НСИ	21.9 (2019)	24.0	-

Области на въздействие

○ 11.2.а Достъпна среда за живот

Тази област е насочена към осигуряване на достъп на хора с увреждания и/или на хора с функционални ограничения (вследствие на физическа, умствена, интелектуална или сетивна недостатъчност, свързана с възрастта недостатъчност или други причини, свързани с възможностите на техния организъм — трайни или временни), които при взаимодействие с различните пречки стават причина за техния ограничен достъп до физическата среда на живеене (сгради, пътища, транспорт и всякакви други открити и закрити съоръжения, включително работни места, и др.), до информационни и комуникационни системи и технологии, в т.ч. обозначения и други лесни за четене и разбиране форми, нови технологии и системи, включително интернет, достъп до високотехнологични помощни средства, достъп до съоръжения и обекти за спорт, отдих и прекарване на свободното време.

Съотносим Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 1 Изкореняване на бедността

Цел 10 Намаляване на неравенствата

Оценка на необходим
финансов ресурс

Източници на финансиране

¹² Съгласно въпросника на НСИ – тези над 50%

251 000 000 лв.

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 11.2.б **Дългосрочна грижа**

Мерките в тази област на въздействие ще бъдат насочени към продължаване на процеса на деинституционализация на грижата за възрастни хора и хора с увреждания и развитие на качествени, достъпни и устойчиви услуги за дългосрочна грижа. Фокус ще бъде поставен върху интегрирания подход на подкрепа и интегрираните услуги, както и върху изпълнението на мерки за предоставяне на услуги в домашна среда и в специализирана среда, мобилни услуги и предоставяне на лична помощ с оглед повишаване на автономността. Усилията ще са насочени и към подобряване на планирането на социалните услуги на национално ниво чрез създаването на Национална карта на социалните услуги, които се финансират от държавния бюджет. Ще бъдат реформирани съществуващите домове за стари хора. Също така ще бъдат изградени и оборудвани нови социални и интегрирани здравно-социални услуги за резидентна грижа, заедно със съпътстващи специализирани и консултативни социални услуги за лица с увреждания.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 1 Изкореняване на бедността

Цел 5 Равенство между половете

Цел 10 Намаляване на неравенствата

Оценка на необходим финансов ресурс

14 470 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 11.2.в **Социални услуги за децата и техните семейства**

Мерките в тази област на въздействие ще са насочени към продължаване и финализиране на процеса на деинституционализация на грижата за деца, като ще бъде поставен фокус върху ранното детско развитие и ранната интервенция, превенцията и реинтеграцията, реализирането на мерки за превенция на възпроизвеждането на институционалния модел на грижа и повишаване на качеството и ефективността на мрежата от социални услуги за подкрепа на децата и техните семейства, както и на интегрираното предоставяне на подкрепа и интегрирани междусекторни услуги. От съществено значение е и подобряването на планирането на услугите чрез Националната карта на социалните услуги.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 1 Изкореняване на бедността

Цел 5 Равенство между половете

Цел 10 Намаляване на неравенствата

Оценка на необходим финансов ресурс

1 790 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ **11.2.г Подпомагане на семействата с деца**

Тази област на въздействие ще бъде насочена към подкрепа на семействата с деца със семейни помощи за деца, като основна цел на тази подкрепа е отглеждането на децата в семейна среда, включително и чрез интегриране на семейните помощи с останалите мерки за подкрепа на семейството.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 1 Изкореняване на бедността

Цел 10 Намаляване на неравенствата

Оценка на необходим финансов ресурс

6 500 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ **11.2.д Социално предприемачество и корпоративна социална отговорност**

Политиките в тази област на въздействие целят: (1) чрез наемане и подготовка от социални предприятия на лица от уязвимите групи за приобщаване към пазара на труда и социално включване, излизане от състояние на продължителна безработица и прекратяване на зависимостта им от отпускани от държавата помощи. Ще бъде разширена и модернизирана подкрепата в сферата на социалното предприемачество чрез създаването на мрежа от фокус-точки с териториално покритие в шестте региона на страната, които ще прилагат индивидуализиран подход спрямо потребностите на всеки отделен субект на социалната и солидарна икономика.

(2) Чрез механизми на добро взаимодействие и договаряне с бизнеса и социалните партньори, насърчаване на фирмите за развитие и прилагане на програми за корпоративна социална отговорност, включително и за взаимодействие и сътрудничество със субектите на социалната и солидарна икономика, както и организиране на производствен процес, позволяващ наемането на лица от уязвими групи, задържането им в заетост и удължаване на трудовия им живот.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 1 Изкореняване на бедността

Цел 5 Равенство между половете

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Цел 10 Намаляване на неравенствата

Оценка на необходим финансов ресурс

152 500 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

• 11.3.Ограничаване на бедността

Подприоритетът има за цел да обхване пасивните мерки за смекчаване и преодоляване на различните последствия от бедността и социалното изключване, включително намаляване на дела на лицата, живеещи в тежки материални лишения; подобряване на жилищните условия; подпомагане на най-нуждаещите се лица и семейства чрез социални трансфери и помощи.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Домакинства с материални лишения ¹³ , %	Евростат	19.9 (2019)	Достигане средното ниво в ЕС	5.9
Тежест на разходите за жилища според състоянието на бедност – проучване EU-SILC ¹⁴ , %	Евростат	17.9	Достигане средното ниво в ЕС	10.3
Относителен дял на домакинствата, които нямат нито баня с душ, нито тоалетна вътре в жилището, %	Евростат	8.9	Достигане средното ниво в ЕС	2.0
Въздействие на социалните трансфери (без пенсиите) върху	Евростат	23.7 (2019)	Достигане средното ниво в ЕС	32.8

¹³ % от домакинствата с ограничения поне в четири от девет показателя за материални лишения

¹⁴ % от населението в страната с разходи за жилището, които заемат повече от 40% от располагаемия доход на домакинството.

намаляването на
бедността, %

Относителен дял на работещи бедни (за лица във възрастова група 18-64 г.), %	Евростат	10.1	Достигане средното ниво в ЕС	9.6
--	----------	------	------------------------------	-----

Области на въздействие

○ 11.3.а Материална подкрепа за лица и семейства в неравностойно положение

Мерките в тази област на въздействие целят осигуряването на материална подкрепа за лицата и семействата в неравностойно положение. Подкрепата ще се осъществява посредством помощи, обезщетения, услуги и др., повишаване на адекватността на таргетираните социални трансфери след обследване на дохода на бенефициентите и прилагане на системен подход, при съобразяване с възможностите на бюджета.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 1 Изкореняване на бедността

Цел 2 Край на глада

Оценка на необходим финансов ресурс

14 736 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 11.3.б Жилищни условия и подкрепа на бездомните

Тази област на въздействие цели да осигури достъп до жилищно настаняване чрез: изграждане на социални/общински жилища, създаване на интегрирани междусекторни услуги за бездомните, включително просещите деца и възрастни; подобряване на материалната база и/или изграждане на нова такава.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 1 Изкореняване на бедността

Оценка на необходим финансов ресурс

2 155 000 000 лв.

Източници на финансиране

Държавен бюджет, Европейски структурни фондове

○ 11.3.в Трудови права и минимална работна заплата

Мерките в тази област на въздействие ще бъдат насочени към формиране на механизъм за определяне на минималната работна заплата, гарантиране и защита на трудовите права на работещите и др.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 1 Изкореняване на бедността

Цел 5 Равенство между половете

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Цел 10 Намаляване на неравенствата

Оценка на необходим финансов ресурс

236 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

П12 **Здраве и спорт**

• 12.1 Промоция на здраве и превенция на заболяванията

Подобряването на здравните характеристики на населението е ключово за постигане на растеж, развитие и устойчивост.

Статистическите данни показват, че основната причина за смърт в България са болестите на органите на кръвообращението, новообразуванията, болестите на дихателната, храносмилателната и ендокринната системи. Ето защо е необходимо поставяне на по-голям акцент върху укрепването на мерките за промоция на здраве и превенция на заболяванията. Изпълнението на дейностите ще допринесе за подобряване на качеството на живот, ограничаване на тежестта на хроничните заболявания, ще позволи ранна диагностика на заболявания и по-добро управление на здравословното състояние.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Дял на умиралията, дължащи се на поведенчески рискови фактори	ЕК	51	Достигане средното ниво в ЕС	39
Лечима и предотвратима смъртност, ниво	Евростат	425.14	Достигане средното ниво в ЕС	253.53

Регистрирана годишна заболеваемост от туберкулоза (нови случаи и рецидиви), на 100 000 население	Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата	18.4	Достигане средното ниво в ЕС	10.7
Ниво на разпространението на ХИВ сред общото население, на 100 000 население	Европейски център за превенция и контрол на заболяванията	4.4	Непревишаване средното ниво в ЕС	5.1

Области на въздействие

o 12.1.а Рискови фактори за здравето

Интервенциите ще включват: повишаване информираността на населението за основните рискови фактори, които имат отношение към хроничните незаразни болести; мерки за здравословно хранене, физическа активност, намаляване употребата на тютюневи изделия и злоупотребата с алкохол и наркотични вещества, здравно и сексуално образование сред подрастващите и младите хора; създаване на система за наблюдение, мониторинг и оценка на храненето и хранителния статус на различни групи от населението.

Съотносим Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Оценка на необходим финансов ресурс

249 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

o 12.1.б Превенция на заболяванията

Интервенциите в тази област ще са от изключително значение за подобряване качеството на живот на населението от гледна точка на здравния статус. Мерките ще бъдат насочени, както към хроничните незаразни, така и към хроничните заразни болести.

Основните мерки ще включват: 1) прилагане на интердисциплинарен подход при изпълнение на политиките за превенция и създаване на база данни за детерминантите на здравето, като основа при разработване на национални и регионални програми за превенция и контрол, 2) преориентиране на структурите на националната система за здравеопазване към превантивни дейности; 3) укрепване на процесите по елиминация и ерадикация на социално значими заразни болести, като полиомиелит, туберкулоза, СПИН и вирусни хепатити.

Съотносим Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

- Подцел 3.3

Оценка на необходим финансов ресурс

2 576 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Бюджет на Националната здравноосигурителна каса
- Общински бюджети
- Европейски фондове и инструменти

• 12.2 Здравна мрежа и разходна ОПТИМИЗАЦИЯ

Оптимизирането на разходите в системата на здравеопазването е ключово за нейното устойчиво функциониране. България, подобно на други страни, и в бъдеще ще продължи да бъде подложена на силен натиск за увеличаване на публичния ресурс за здравеопазване. Това е обусловено от множество здравно-демографски и икономически фактори, като застаряването на населението, нарастването на заболяемостта от хроничните незаразни болести, неблагоприятното въздействие на околната и трудовата среда, развитието на високотехнологични методи за диагностика и лечение и др. Ето защо ще бъдат предприети мерки за ефективно разпределение на финансовите ресурси като се постави акцент върху финансирането на дейностите по ранна диагностика и ефикасно лечение на социално-значими заболявания, рационална лекарствена употреба и преструктуриране на легловия фонд на лечебните заведения с цел развитие на дейностите за продължително лечение и за палиативни грижи.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Дял на разходите за извънболнична медицинска помощ и рехабилитационни грижи спрямо общите разходи за здравеопазване, %	Евростат	13.9	25.0	23.5
Дял на директните плащания от домакинствата от общите разходи за здравеопазване, %	Евростат	39.3	30.0	15.2 (2017)

Дял на разходите за лекарствени продукти от общите разходи за здравеопазване, %	Евростат	37.1	Достигане средното ниво в ЕС	18.2 (2017)
Брой болнични легла за дългосрочни грижи, на 100 000 души население	Евростат	35.4	50	51.5

Области на въздействие

○ 12.2.а Национална здравна карта

Инструментариумът на Националната здравна карта на България ще бъде използван за оптимизиране на структурата на здравната мрежа към потребностите на населението с цел осигуряване на достъпни и качествени здравни услуги на всички нива в извънболничната и болничната медицинска помощ. Картографирането на здравните услуги ще обоснове необходимостта от осигуряване на инвестиции и/или пренасочване на ресурси към сферите, в които има установена потребност от определени здравни дейности. Ще бъдат предприети мерки за стимулиране развитието на предоставяните в лечебните заведения здравни услуги, свързани с продължително лечение и палиативни грижи.

Съотносим Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Оценка на необходим финансов ресурс

2 468 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Бюджет на Националната здравноосигурителна каса
- Европейски фондове и инструменти

○ 12.2.б Извънболнична медицинска помощ

Качествената първична медицинска помощ намалява общите разходи за здравеопазване и нуждата от по-скъпото болнично лечение, с оглед което ще бъдат предприети мерки за повишаване на качеството в предоставянето на здравни услуги от ОПЛ. Ще бъде поставен акцент върху дейностите, свързани със здравното образование и с изграждането на умения за здравословен начин на живот, рационално предписване на лекарствени продукти, както и върху профилактичните дейности чрез въвеждане на система за оценка на качеството при профилактичните програми и продължително наблюдение на лицата със социално-значими заболявания и на рисковите групи. Ще бъдат предприети мерки и за развитие на капацитета на специализираната извънболнична помощ по отношение на ранната диагностика и навременното лечение чрез използването на съвременните методи в амбулаторни условия, включително и

чрез извършването на високоспециализирани дейности и медико-диагностични изследвания.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

- Подцел 3.8

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

20 228 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Бюджет на Националната здравноосигурителна каса

○ 12.2.в **Спешна помощ**

Ще бъдат предприети мерки за осигуряване на устойчиво финансиране на структурите, осъществяващи спешна медицинска помощ, гарантиращо поддържането на необходимия капацитет и отчитащо обема и нивото на обслужване на спешните случаи. С цел гарантиране на качеството на предоставяната спешна медицинска помощ усилията ще бъдат насочени към осигуряване на условия за непрекъснато обучение и оценка на знанията и уменията на работещите в системата, към развитие на телемедицината и активното включване в спешните екипи на парамедицински персонал.

Използването на отдалечени консултации и бърз пренос на данни в помощ на спешните екипи и усъвършенстването на информационната свързаност между информационните системи на ЦСМП и Националната система за спешни повиквания тел. 112, също ще бъдат обект на приоритетно планиране. Чрез развиващата се единна комуникационно-информационна платформа ще се осигури по-високо качество на услугата, което ще е в съответствие с напредъка и развитието на технологиите.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

3 150 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 12.2.г **Ефективност на болничната помощ**

Интервенциите в тази област ще включват периодично актуализиране на пакета от здравни дейности, гарантиран от бюджета на НЗОК, с цел разширяване на обема и обхвата на дейностите, осъществявани в болничната помощ и увеличаване на дейностите, които могат да бъдат осъществявани в амбулаторни условия; усъвършенстване на механизмите за остойността на медицинските дейности и обвързване на финансирането с резултатите от болничното лечение. Интервенциите в тази област ще включват укрепване капацитета на лечебните заведения за болнична помощ за справяне с предизвикателствата пред здравните системи в контекста на заразните заболявания, обновяване на

материално – техническата база на държавни и общински болници и осигуряване на иновативни технологии и апаратура за диагностика и лечение. В допълнение ще бъдат насочени усилия за подобряване на материално-техническата база в структурите от системата на психиатричната помощ за предоставяне на качествена здравна услуга, осигуряване на съвременни възможности за лечение и рехабилитация на пациентите, както и за развитие на възможностите за приобщаването им към обществото. Усилия ще бъдат насочени и към насърчаване на донорството и развитието на трансплантационната дейност в страната.

Съотносим Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Оценка на необходим финансов ресурс

35 000 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Бюджет на Националната здравноосигурителна каса
- Европейски фондове и инструменти

○ 12.2.д **Лекарствена политика и финансова устойчивост на системата на здравеопазването**

Ще бъдат предприети мерки, които да осигурят равнопоставен достъп на пациентите до безопасни, качествени, ефективни и ефикасни лекарствени продукти на достъпни цени. Основният фокус на предприетите мерки ще бъде насочен към осигуряване на доверие в системата, насърчаване на рационалната лекарствена употреба, утвърждаване и осигуряване на устойчиво развитие на дейността по оценка на здравните технологии и проследяване на ефекта от терапията на лекарствени продукти с цел правилно терапевтично решение и оптимизиране разходването на публични средства, създаване и поддържане на устойчива среда и избягване на неприемливи последици за бюджета за здравеопазване.

Съотносим Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Оценка на необходим финансов ресурс

6 278 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Бюджет на Националната здравноосигурителна каса

○ 12.2.е **Човешки ресурси в системата на здравеопазването**

Основният фокус на интервенциите ще бъде насочен към създаване на стимули за работа в страната с цел преодоляване на наличния териториален дисбаланс на медицинските специалисти, създаване на условия за увеличаване броя на приеманите студенти по медицински професии с установен недостиг (основно

професията „медицинска сестра“) и подпомагане на следдипломното обучение за придобиване на специалност в системата на здравеопазването по специалности, при които се отчитат негативни тенденции. В допълнение, ще бъде разработена и въведена единна информационна система за мониториране на персонала в здравеопазването като част от Националната здравно-информационна система. Мерките с насоченост към медицинските сестри ще включват: създаване на възможности за пълноценно реализиране на потенциала и по-широкото им и самостоятелно включване в медицинското обслужване (възможност за осъществяване на специфични дейности и услуги, свързани с дългосрочни грижи, палиативни грижи и др.).

В допълнение, ще бъде създаден център за обучение и развитие по интервенционна неврорентгенология. Знанията и уменията на медицинските специалисти в тази област ще бъдат повишени. По този начин ще се повиши качеството на предоставяните медицински услуги и респективно ще се намали смъртността и трайната нетрудоспособност на населението.

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Оценка на необходим финансов ресурс

2 252 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Бюджет на Националната здравноосигурителна каса

• 12.3 Електронно здравеопазване

Целта на политиката на електронното здравеопазване ще бъде провеждане на цифрова трансформация в сектор здравеопазване, базирана на развитието на трите технологични стълба: облачни технологии, развитие на безжичните комуникации мрежи (4G/5G), масовото внедряване на високоскоростни оптични мрежи за пренос на данни. Ще бъдат разработени интегриран електронен портал и приложение за гражданите, предоставящи централизирани услуги за електронно здравеопазване, включително здравна информационна система, здравен профил, здравно досие и мониторинг на състоянието, телемедицина, лекарствени предписания и административни услуги.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Общопрактикуващи лекари, които използват е-рецепта (ePrescription), %	EK, DESI	7 (2019)	100	50 (2019)

Общопрактикуващи лекари, които имат достъп до здравни данни на пациенти от лечебни заведения за извънболнична помощ и болнична помощ (Medical data exchange), %	EK, DESI	20 (2019)	100	43 (2019)
Граждани, които използват он-лайн платформи за консултации с лекари-специалисти (eHealth), %	EK, DESI	10 (2019)	25	18 (2019)

Области на въздействие

○ 12.3.а Национална здравна информационна система

Националната здравна информационна система (НЗИС) ще бъде създадена чрез използване на съвременни технологични решения, фокусирани върху превенция на риска от хронични и неинфекциозни заболявания с цел осигуряване на ефективни и ефикасни грижи с цел постигане на по-добри здравни резултати. Тя ще интегрира всички софтуерни приложения, имащи отношение към здравето на човека. В резултат на въвеждането на НЗИС и други системи за електронно здравеопазване ще бъдат подобрени прозрачността в управлението на финансовите разходи, както и дейностите по организация, контрол, планиране и прогнозиране в системата на здравеопазването. Ще бъде осигурена възможност за оценка на качеството и безопасността на медицинското обслужване.

Съотносимии Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Оценка на необходим финансов ресурс

23 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 12.3.б Дистанционни здравни услуги

Мерките в тази област включват: разработване и прилагане на телемедицината (особено за пациенти в труднодостъпни и отдалечени райони, както и за пациенти със специфични потребности – болни с хронични заболявания, възрастни хора и др.) и въвеждане на иновативни приложения за мобилни услуги

за наблюдение на състоянието на пациентите. В услугите на телемедицината ще бъдат включени и он-лайн консултации за изясняване на поставени диагнози и обсъждане състоянието на пациентите на база получени резултати от проведени диагностични изследвания, осъществяване на медицински дейности от разстояние и др. Крайната цел е принос в подобряването на достъпа на населението до качествени здравни услуги.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Оценка на необходим финансов ресурс

14 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 12.3.в **Информационни системи в електронното здравеопазване**

Мерките в тази област включват: изграждане и/или надграждане и интеграция на информационните системи в електронното здравеопазване с информационни системи в други области, в това число и лекарствоснабдяването с оглед подобряване на превенцията и качеството на живот на гражданите. Надграждане на софтуерните приложения на изпълнителите на медицинска помощ и аптеки, свързани с новите модели на отчитане, които ще бъдат наложени от НЗИС и за осигуряване на оперативна съвместимост при обмен на медицински данни, със съответната защита на данните и достъп до тях, съобразен с правомощията на съответния медицински специалист.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Оценка на необходим финансов ресурс

100 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 12.3.г **Сигурност на информацията и личните данни**

Мерките в тази област включват: разработване на правила, процедури и мерки за осигуряване на киберсигурността на НЗИС и други системи за електронно здравеопазване, както и такива за спазване на законодателството за защита на личните данни, включително относно анонимизираните и псевдонимизираните на здравни данни. Ще бъде изградена платформа за наблюдение, анализ и контрол на логове, мрежови трафик, системни файлове и управление на инциденти.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Оценка на необходим финансов ресурс

13 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ **12.3.д Големи масиви от здравни данни**

Мерките в тази област включват: създаване на функционалности за анализ на дейностите и резултатите на държавната здравна политика въз основа на големи масиви от здравни данни. Ще бъде създадена възможност за по-добро използване на здравните данни в научните изследвания и иновациите с цел подпомагане на персонализираното здравеопазване, по-добрите здравни интервенции и по-ефективна система за здравеопазване и социални грижи.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Оценка на необходим финансов ресурс

14 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ **12.3.е Капацитет за въвеждане на системи за електронно здравеопазване**

Мерките в тази област включват: подобряване на знанията и уменията на здравните специалисти за събиране, анализ и защита на здравните данни, включително посредством определяне на изисквания за учебните програми в областта на цифровото здравеопазване за здравни специалисти и създаване на програми за обучение през целия живот, които да обхващат специфични набори от цифрови умения. Осигуряване на ресурсна, организационна и кадрова обезпеченост за нормалното функциониране на НЗИС.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Оценка на необходим финансов ресурс

18 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

• 12.4 Спорт

Основните цели в областта на спорта ще бъдат насочени към осигуряване на условия за физическа активност и участие в спортни дейности на всички възрастови и социални групи от населението със специален фокус върху учащите. Усилията по отношение на учащите ще бъдат насочени към осигуряване на оптимални условия за провеждане на учебните часове по физическо възпитание и на спортните дейности чрез целенасочени интервенции за обновяване на физкултурни салони и друга училищна спортна инфраструктура, както и чрез мотивиране за здравословен начин на живот и занимания със спорт.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Наличие на възможности за практикуване на физическа активност на местно ниво, %	Евробарометър	30 (2017)	40	74 (2017)
Ниво на достатъчна физическа активност на:				
- Деца (10-14 г.), %	СЗО	33	38	-
- Юноши (15-19 г.), %	СЗО	39	45	-
- Възрастни (>20 г.), %	СЗО	26	30	-

Области на въздействие

○ 12.4.а Физическа активност и практикуване на спорт

Тази област на въздействие е насочена към осигуряване на условия и достъп до физическа активност, занимания с физически упражнения и спорт за хората от всички възрасти и социални групи на населението, с оглед подобряване на здравето, повишаване на качеството и продължителността на живота.

Усилията ще бъдат насочени към използване на средствата на физическото възпитание и спорта като превенция срещу заболяванията, свързани с недостатъчната физическа активност и обездвижването.

По отношение на децата ще се прилагат мерки, насочени към създаване на мотивация за физическа активност и практикуване на спорт в свободното им

време чрез участие в спортни занимания и прояви, с оглед подобряване на тяхното здраве, физическа дееспособност и спортно развитие, формиране на социални качества като толерантност, самоконтрол, увереност и умения за работа в екип.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Цел 5 Равенство между половете

Цел 10 Намаляване на неравенствата

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

Източници на финансиране

94 000 000 лв.

- Държавен бюджет

○ **12.4.б Спортна база в училищата**

Ремонтът и реконструкцията на спортните съоръжения в училищата е предпоставка за оптимизиране на двигателния режим в предучилищните и училищни заведения, като неразделна част от интелектуалното и емоционално развитие и възпитание на децата. Наличието на съвременни спортни съоръжения в училищата ще създадат необходимите предпоставки за ефективен учебно – възпитателен процес, както и за организиране на спортни прояви през учебната година и ваканциите.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Цел 4 Качествено образование

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

Източници на финансиране

250 000 000 лв.

- Държавен бюджет
- Общински бюджети
- Европейски фондове и инструменти

○ **12.4.в Спортни обекти и съоръжения за практикуване на спорт**

Осигуряването на модерни спортни съоръжения е предпоставка за привличане на подрастващите към системни занимания със спорт, привикване към здравословен начин на живот и превенция на зависимости.

Създаването на условия за достъпност до спортните обекти и съоръжения на всички, включително на хора с двигателни и сензорни дефицити води до разширяване възможностите за спорт, повишаването на двигателната им активност, подпомагане на моторно-двигателните им умения и посещение на спортни мероприятия.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 3 Добро здраве

Цел 10 Намаляване на неравенствата

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

163 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Общински бюджети
- Европейски фондове и инструменти

П13 Култура, наследство, туризъм

• 13.1 Културно многообразие и достъп до култура

Подприоритетът цели изграждането на устойчива среда за създаване на разнообразно културно съдържание на основата на съществуващото културно многообразие и осигуряването на равен достъп до него, както в рамките на регионите и националната държава, така и извън тях. Насърчаването на културните и творческите индустрии, включително и на аудиовизуалния сектор, ще разшири техния потенциал да стимулират творческото партньорство между културния сектор и останалите сектори в обществото в контекста на устойчивото развитие. Създаването на условия за дигитализиране на съществуващо културно съдържание както и на нови дигитални форми със средствата на модерните технологии ще улесни достъпа до нови и разнообразни форми на културно изразяване.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Брой представления при турнета на театрите в страната и в чужбина	НСИ	6 266	6 950	-
Брой представления при турнета на музикалните колективи в страната и в чужбина	НСИ	1 469	2 100	-
Брой мобилни временни изложби	НСИ	2 222	3 000	-

Брой зрители на български филми	ИА НФЦ-МК	448 777 (2019)	1 000 000	-
Брой читатели в обществени библиотеки	НСИ	1 031 007	1 200 000	-

Области на въздействие

○ 13.1.а Институционална инфраструктура и техническо оборудване

Подкрепа и създаване на подходящи условия за постигане на качествени културни продукти чрез осигуряване на необходимите финансови, образователни и социални ресурси и гарантиране на равен достъп до култура, изкуства и наследство. Обновяването на институционалната инфраструктура на културата и модернизирването на материалната база и техническото оборудване ще гарантират реализацията на приобщаващите функции на културата. Важен акцент в тази дейност е повишаването на квалификацията на специалистите, работещи в областта на изкуствата.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 4 Качествено образование

- Подцел 4.4

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

- Подцел 8.2

Цел 11 Устойчиви градове и общности

- Подцел 11.7

Оценка на необходим финансов ресурс

750 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
-

○ 13.1.б Мобилност на творци и произведения

Усилията ще бъдат насочени към създаване на механизми за по-активна мобилност на произведения на изкуствата, колекции и професионалисти, усъвършенстване на системата за осигуряване на държавни гаранции за музейните изложби, насърчаване на контактите и партньорствата със сродни международни организации с цел популяризиране на българската култура в Европа и по света.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 11 Устойчиви градове и общности

- **Подцел 11.а**

Оценка на необходим финансов ресурс

72 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ **13.1.в Културни и творчески индустрии**

Културните и творчески индустрии допринасят за подобряване на начина на живот на хората, създават работни места, стимулират растежа и влияят благотворно на други икономически сектори на национално, регионално и местно ниво. Мерките в тази област целят създаването на благоприятни условия за тяхното функциониране: среда, която стимулира творчеството и иновациите, по-лесен достъп до финансиране за независимия сектор; намаляване на разпокъсаността на пазара по езиков принцип; възможности за разрастване и интернационализация, както и формиране на предприемачески умения

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 4 Качествено образование

- **Подцел 4.4**

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

- **Подцел 8.9**

Цел 11 Устойчиви градове и общности

- **Подцел 11.4, 11.б**

Оценка на необходим финансов ресурс

295 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Частни инвестиции
- Европейски фондове и инструменти
- Финансови инструменти

○ **13.1.г Представяне на българско културно съдържание**

Ще се стимулира представянето/промотирането на културно съдържание от изкуствата като част от националните политики в тези области чрез подкрепа на Българските културни институти в чужбина, привличане на интереса на международни научни и информационни институции; подкрепа на творчеството, обмяна на знания, идеи и добри практики на национално и международно ниво, участие в международни проекти и дейности, обмен на информация относно политиките в областта на културата чрез цифрови средства, включително виртуални платформи.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 11 Устойчиви градове и общности

- Подцел 11.7, 11.б

Оценка на необходим финансов ресурс

667 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

• 13.2 Културно наследство

Подприоритетът цели интегриран подход в управлението на културното наследство чрез повишаване на инвестициите и професионалната квалификация на специалистите, работещи в областта на опазването и социализацията на културното наследство. Реализацията на целите се гарантира чрез осигуряване на съответствие между финансирането и нуждите на сектора, модернизиране на инфраструктурата и материалната база на националната музейна мрежа, на мрежата от обществени библиотеки и националната читалищна мрежа, въвеждане на иновации, съвременен дизайн за осигуряване достъп на заинтересовани лица и организации до наследство, прилагане на принципите на интегрираната консервация в съвременната среда и повишаване качеството на живот. Създаване на условия за дигитализиране на културно наследство с оглед на неговото опазване, представяне и популяризиране.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Брой посещения в музеи и художествени галерии	НСИ	5 084 000	5 994 000	-
Брой музеи със специализирани музейни програми	НСИ, МК	129	174	-
Дигитализиране на културни ценности	НИНКН	350 (2020)	40 000	-
Брой читалища, предлагащи специализирани форми за опазване на нематериалното културно наследство	МК	2 386 (2017)	2 800	-

Области на въздействие

○ 13.2.а **Опазване на културното наследство**

Важен аспект в опазването на културното наследство, от една страна, е запазване на неговата значимост и устойчиво развитие на териториите, от друга, разширяване и повишаване на експертния капацитет на работещите в общините, музейната, библиотечната и читалищна мрежа, гарантиращи неговото съхраняване и социализиране. Принципите на интегрираната консервация, при които наследството се опазва в своя физически и културен контекст, осигуряват неговото съхраняване и представяне в средата, в която е създадено като по този начин се запазват и повишават нейните качества. Приоритетно финансиране на дейности, свързани с управление на процесите на опазване на културното наследство – научни изследвания, модели за управление, археологически проучвания, социализация и представяне.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 11 Устойчиви градове и общности

- **Подцел 11.4, 11.б**

Цел № 12 Отговорно потребление

- **Подцел 12.б**

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

Източници на финансиране

565 000 000 лв.

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 13.2.б **Социализация на културното наследство**

Създаване на условия за приобщаване на всички заинтересовани страни, включително на професионалните и местните общности, за намиране на актуални решения за представяне и популяризиране на културното наследство. Прилагане на мерки за стимулиране на собствениците, ползвателите и институциите, които да са насочени към запазване/съхранение и представяне на културно наследство чрез система от дейности и различни форми на закрила с оглед подобряване на достъпа на гражданите и информираността на обществото за значимостта на културното наследство и необходимостта от неговото опазване и социализиране. Утвърждаване на принципа за устойчиво развитие при управление на културното наследство, основано на участието и свързано с прецизно определяне на правомощията, отговорностите и ангажиментите на различните участници в процеса. Подобряване на националната система за мониторинг на културно наследство и засилване на институционалния и управленски капацитет с цел осигуряване на ефективно опазване на културните ценности. Изготвяне и прилагане на национални стандарти за съхранение и представяне на движими културни ценности и мониторинг за спазването им. Създаване на условия за споделяне на информация, опит и добри практики, както и на знания и умения за опазване и социализиране на културното наследство.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 11 Устойчиви градове и общности

- Подцел 11.3

Цел № 12 Отговорно потребление

- Подцел 12.8

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

Източници на финансиране

500 000 000 лв.

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти
- Финансови инструменти

○ **13.2.в Разширяване на обхвата на електронните услуги, свързани с културното наследство**

Ускоряване на процеса по дигитализация на културните ценности чрез финансово, техническо и кадровото обезпечаване на културните институти, въвеждането на единни стандарти за дигитализиране и създаване на регистри в съответствие с националните приоритети за опазване и разширяване на достъпа до културното наследство и електронни услуги. Разработването и въвеждането на единен софтуер за дигитализация на движимото културно наследство и обучението на специалисти ще осигури ефективно използване на ресурсите за развитие на културните и творческите индустрии, ще подобри взаимодействието между културните институти и органите на държавна и общинска власт в борбата с престъпления с културни ценности, включително нелегалния им трафик.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

- Подцел 8.9

Цел 12 Отговорно потребление

- Подцел 12.8

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

Източници на финансиране

160 000 000 лв.

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

• 13.3 Туризм и туристически райони

Усилията ще бъдат насочени към: налагането на България на световния туристически пазар като разпознаваема и предпочитана, сигурна и национално идентична дестинация; разнообразяване на туристическия продукт; и намаляване на сезонността в сектора. Ще се насърчава активното включване на зелени и високи технологии в управлението, рекламата, реализацията и отчитането на политиките в сектора.

Ще се приложи унифициран подход при представянето на дестинация България на целевите пазари за постигане на единен и положителен имидж на България в чужбина. Продуктовата реклама, от друга страна ще бъде прецизирана според конкретните интереси и нужди на всеки от целевите пазари. Това ще допринесе за постигане на диверсификация на търсенето и разширяване на дейността извън активните сезони.

Балансираното развитие на туристическите райони в страната, изисква всеки от тях да се развива, налагайки собствено уникално предложение за продажба (или собствена марка), която от една страна му осигурява конкурентно предимство, така че да привлича достатъчно потребители, а от друга го прави елемент от цялостната туристическа оферта на дестинация България. Ще бъдат предприети мерки за развитие и позициониране на всеки район, на база на които ще бъдат разработени и стратегически документи за развитие на районите.

Индикатори за изпълнение

наименование	източник	текуща стойност	целева стойност	средна стойност в ЕС
Пряк принос на сектор туризъм в БВП, %	World Travel and Tourism Council	3.1 (2017)	3.5	
Общ принос на сектор туризъм в БВП (заедно със свързани индустрии), %	World Travel and Tourism Council	11.5 (2017)	13.0	

Области на въздействие

○ 13.3.a Доминиращи и приоритетни туристически продукти

Политиката ще се фокусира върху решаване на проблемите, свързани с управлението на туристическите атракции и осигуряването на качествено туристическо преживяване при устойчиво използване на природните ресурси и културно-историческо наследство и фокусиране върху качествените аспекти на предлаганите туристически продукти.

Преодоляване на териториалната и сезонна диспропорция в развитието на туризма в България ще бъде постигната чрез обединение на ресурсите и съгласувани действия за развитие на комплексен, разнообразен и конкурентноспособен туристически продукт - чрез регионално взаимодействие и

допълване за предлагане на атрактивен и качествен продукт, което ще доведе до увеличаване броя на туристите, увеличаване приходите от туризъм и развитие на местните общности.

Предвиждат се дейности за развитие на инфраструктурата за специализирани форми на туризъм, изграждане и развитие на туристически атракции/забележителности в България (напр. усъвършенстване на туристическите регистри, съхранение, поддържане и развитие на атракциите/забележителностите и свързана с тях инфраструктура, създаване на модерни посетителски центрове към основните атракции и др), както и за усъвършенстване на доминиращи и приоритетни туристически продукти и разработване на стратегически документи (стратегии и/или планове за развитие) за тяхното развитие.

Технологичните фактори оказват значително въздействие върху развитието на туристическата индустрия и особено на системата на дистрибуция на туристическите услуги и продукти. С особено силно влияние са технологичните иновации – резервиране на туристически услуги чрез интернет и мобилни устройства и дигиталните канали за реализация им. Българският туризъм трябва да бъде технологично модернизирани, атрактивно и изчерпателно представен в интернет и предлаган в дигитална среда чрез набор от електронни услуги. Осигуряването на подходящи условия за цифрова трансформация на бизнеса, включително обучение на персонала, и предоставянето на адекватна подкрепа в този процес, ще създаде възможност за завоюване на по-високи пазарни дялове в съществуващи и възникващи продуктови ниши.

Ще се насърчава и зеления подход в развитието на туризма, като ще гарантира устойчивост на сектора.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Цел 11 Устойчиви градове и общности

Цел 12 Отговорно потребление

**Оценка на необходим
финансов ресурс**

200 000 000 лв.

Източници на финансиране

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ 13.3.6 Маркетинг на туристическия продукт

Основната цел е затвърждаване на имиджа на България като целогодишна туристическа дестинация с добре разпознаваем висококачествен продукт, а също и преодоляване на сезонността в сектора. Планира се осъществяване на рекламни активности, събития и изложения както за основни, така и за специализирани форми на туризъм, които могат да се практикуват целогодишно. Ще се прилагат иновативни подходи за промотиране на страната и търсене на нови форми на успешни партньорства.

Съотносими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Цел 11 Устойчиви градове и общности

Цел 12 Отговорно потребление

Оценка на необходим финансов ресурс	Източници на финансиране
--	---------------------------------

210 000 000 лв.

- Държавен бюджет
- Европейски фондове и инструменти

○ **13.3.в Туристически райони**

Туризмът е едно от основните средства за подпомагане на регионалното и местно развитие и оказва положително въздействие върху общото икономическо състояние на регионите (ускоряващ и мултиплициращ ефект на туризма). Това е от особена важност за периферните райони, където възможностите за развитие са ограничени.

Целта на туристическото райониране е развитие на конкурентноспособен туризъм, провеждане на регионализирана туристическа политика, съобразена с териториалните особености и спецификата на различните части от страната и осъществяване на ефективен регионален маркетинг, който да направи туристическите райони разпознаваеми за потенциалните туристи и успешно да ги „продава” - както на вътрешния, така и на международния пазар. Подкрепата в развитието на туристическите райони ще бъде насочена към обединение на ресурсите и съгласувани действия за развитие на комплексен, разнообразен и конкурентноспособен туристически продукт, регионализация на националния маркетинг и разработване на стратегически документи за развитие на районите. Предвижда се осигуряване на предпоставки за повишаването на конкурентоспособността и устойчивото развитие на регионите на страната, насърчаването на местното развитие, стъпвайки на специфичния местен потенциал и прилагане на екологично устойчиви управленски практики за преодоляване на местните проблеми и предизвикателства.

Съотноситими Цели за устойчиво развитие на ООН

Цел 8 Сигурна работа и икономически растеж

Цел 11 Устойчиви градове и общности

Оценка на необходим финансов ресурс	Източници на финансиране
--	---------------------------------

270 000 000 лв.

- Държавен бюджет;
- Европейски фондове и инструменти

Предварителна оценка на въздействието

Политиките в областта на устойчивото икономическо развитие, които са предвидени при разработването на Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030, имат широкообхватни последици за икономиката, включително по отношение на търсенето, продукцията и заетостта, относителните цени на производителите и потребителите и международната конкурентоспособност на местните фирми. Оценката на въздействието от изпълнението на предвидените в документа интервенции играе ключова роля в подпомагането на информирания избор и следването на заложените политики. Основно ограничение на предварителната оценка на нетния ефект от действието на БЪЛГАРИЯ 2030 е високата степен на несигурност при прогнозиране на външните за българската икономика дългосрочни движещи сили, които ще окажат голямо влияние върху бъдещето, в т.ч. скоростта, с която се осъществява преходът към неутрални към климата икономики, развитието на международните отношения, демографските характеристики и т.н. – рефлектиращи върху редица макроикономически показатели (цени на енергийни ресурси, валутни курсове, икономически растеж в ЕС и т.н.). Редно е да се отчете в аванс, че количественият анализ на комбинацията от мерки показва, че се очаква значително подобрене на стандарта на живот, като наред с това не са отчетени редица качествени или непряко измерими подобрения в условията на живот и благоденствието на населението.

Методология и входни данни

За целите на окачествяване на макроикономическите ефекти от пълното реализиране на политиките, заложен в БЪЛГАРИЯ 2030, е използван макроикономическият модел СИБИЛА 2.0 (Simulation of Bulgaria's Investment in Long-term Advance 2.0). Оценяваните ефекти по основните макроикономически показатели отразяват допълнителното въздействие на заложените инвестиции в БЪЛГАРИЯ 2030 за периода 2021-2030 г. спрямо сценарий, в който политиката за публичните инвестиции остава непроменена. За изчислението на този инкрементален ефект заложените в нея необходими разходи, оценени на 348.1 млрд. лв., са коригирани с исторически данни за разходите на сектор “Държавно управление” по съответстващите дейности в Класификатора на функциите на държавното управление, които традиционно са изпълнявани от публичните органи при действащите политики (виж таблица 1 по-долу). В допълнение СИБИЛА 2.0 изисква разпределянето на разходите (национални и получени от други източници) по основни икономически категории. Икономическите категории, използвани в случая, кореспондират изцяло с рамката на изградения модел и включват следните категории на съвкупното предлагане (производствени фактори):

- **Капитал** – разходи за придобиване на машини, оборудване, сгради, разходи за изграждане на нова и възстановяване на съществуваща инфраструктура и т.н.;
- **Технологии** – разходи за научно-развойна дейност, технологично развитие, информационни и комуникационни технологии, както и такива за повишаването на качеството на средата и производителността в публичния и частния сектор (в т.ч. обмяна на опит и обща факторна производителност);

- **Човешки капитал** – разходи за обученията на заети и безработни, както и тези, повишаващи качеството и нивото на образование;
- **Труд** – разходи за включването в работната сила на лица, които до този момент не са били икономически активни, както и разходи за разкриването на нови работни места.

Разпределението по категории на съвкупното предлагане е изчислено на базата на детайлно проследяване на съдържанието на заложените политики в БЪЛГАРИЯ 2030 и установените исторически данни в хода на изпълнение на НПР: България 2020 и е представено в Таблица 1 по-долу. Също така, за осигуряването на функционална съвместимост със заложените параметри в иконометричния модел, оценяваните финансови параметри са трансформирани по постоянни цени с дефлатора на brutния вътрешен продукт.

Таблица 1 – Входни данни в модела СИБИЛА 2.0, млн.лв.

	Общо необходими финансови ресурси	Категории на съвкупното предлагане (производствени фактори)			
		Технологии	Човешки капитал	Труд	Капитал
Иновативна и интелигентна България	75 456.2	18 366.2	37 507.1	10 856.0	8 726.9
Зелена и устойчива България	51 265.4	10 296.0	2 392.4	2 209.8	36 367.2
Свързана и интегрирана България	92 504.8	14 752.0	4 407.7	1.5	73 343.6
Отзивчива и справедлива България	50 466.5	31 634.2	1 518.5	16 134.7	1 179.1
Духовна и жизнена България	78 379.0	12 527.0	47 910.6	452.2	17 489.2
Общо НПР БЪЛГАРИЯ 2030¹⁵	348 071.9	87 575.4	93 736.3	29 654.2	137 106.1
Необходими финансови ресурси при следване на действащите политики	286 495.2	72 082.6	77 153.6	24 408.1	112 850.9
Инкрементални финансови разходи за изпълнение на НПР БЪЛГАРИЯ 2030 ¹⁶	61 576.7	15 492.8	16 582.7	5 246.1	24 255.1
Финансови ресурси, разпределени по фактори на икономическия растеж, % от общите ресурси	100%	25.2%	26.9%	8.5%	39.4%

Източник: Министерство на финансите

¹⁵ Сборът от ресурсите по петте оси на развитие на НПР БЪЛГАРИЯ 2030

¹⁶ Разликата между необходимите финансови ресурси по петте оси на развитие на НПР БЪЛГАРИЯ 2030 и необходимите финансови ресурси при следване на действащите политики

Резултати

С оглед симулационния характер на модела СИБИЛА 2.0, релевантни за разглеждане са не толкова абсолютните стойности на получените показатели, а относителните различия при съответните сценарии за развитие (базисен и алтернативен). Общият ефект на мерките и политиките, заложи в Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030, се очаква да бъде подчертано положителен (виж Таблица 2 по-долу). Позитивните ефекти в дългосрочен аспект ще са свързани както с увеличаването на екстензивните характеристики на производството, така и с подобряване на качествения компонент на вложените ресурси. Повишаването на интензивните характеристики на растежа в страната ще се основава на вложените нови технологии и повишените умения и пригодност към заетост на наетия трудов ресурс. В резултат на това икономиката ще се позиционира на по-висока траектория на икономически растеж. За симулирания времеви хоризонт 2021 г. – 2030 г. калкулираните ефекти дават основание да се очаква значително разширяване на производството на страната, като резултатите сочат допълнителен ръст в БВП с 33.4% до края на 2030 г. спрямо базисния сценарий. Това ще позволи на българската икономика да постигне ускорена конвергенция на жизнения стандарт, измерен с индикатора БВП на човек от населението в СПС и по-конкретно да достигне 75% от средното ниво на БВП в Съюза.

В резултат на изпълнението на политиките, заложи в стратегическия документ, се очаква подобряване на икономическата активност на трудоспособното население и спад с близо 64% на броя безработни лица към края на 2030 г. спрямо базисния сценарий. В краткосрочен план това ще се дължи на разкриване на работни места, пряко свързани с инвестициите, а в дългосрочен план ще е следствие от подобряването на качествените характеристики на работната сила и съответно нейната производителност. В резултат на редуцираната безработица и на повишеното производство в икономиката ще се наблюдава ускоряване на ръста на доходите, изразяващо се в кумулативно увеличаване на средната работна заплата с 92.4% до 2030 г. над базисния сценарий, което от своя страна обуславя и повишаването на частното потребление с 41.3% поради повишената платежоспособност на домакинствата. Очаква се по-високата заетост на трудоспособното население и повишеното потребление на домакинствата да допринесат за подобряването на общественото благосъстояние и на редица социални аспекти, в т.ч. и намаляване на бедността и неравенствата. От своя страна, подобрените социални характеристики биха повишили устойчивостта на страната от шокове, явявайки се отключващ трансмисионен канал на траен и устойчив икономически растеж в по-дългосрочен план¹⁷.

Предприетите политики ще рефлектират положително върху инвестициите на частния сектор, които бележат ръст от 45.7% спрямо базисния сценарий към края на 2030 г. Формирането на по-висока норма на капиталово натрупване и превес на допълващия (Crowding in) над изтласкващия (Crowding out) ефект от повишените правителствени инвестиции се основава на оползотворяване на увеличената добавена стойност и възвръщаемост на

¹⁷ Емпиричните доказателства отдават голямото позитивно влияние на редуцирането на неравенствата и бедността върху икономическия растеж на канала за акумулиране на човешки капитал и намаляването на нормата на фертилност сред нискообразованата част от населението. Виж напр. Ostry J., Berg, A., & Tsangarides, C.G. (2014). Redistribution, inequality, and growth, IMF Staff Discussion Notes 14/02. International Monetary Fund.

производството, засилената конкуренция на продуктивния и трудовия пазари, както и на взаимното допълване на човешкия капитал с физически капитал.

Повишението от страна на търсенето обуславя и ръст във вноса на стоки и услуги, оценен на 15.1% към края на 2030 г. спрямо базисния сценарий. Въпреки очакванията за подобреното позициониране в глобалната търговска мрежа в резултат от провежданите политики, икономиката все още ще проявява относително висока пределна склонност към внос в средносрочен план както поради ниската текуща суровинна обезпеченост, така и поради стремежа за повишаване на производствената ефективност, посредством внос на по-производителни и суровинно-спестяващи оборудване и технологии. Същевременно износет също бележи ръст, макар и по-скромен - от 4.7% спрямо базисния сценарий, което е резултат от повишеното производство и неговата увеличена конкурентоспособност посредством по-високата обща факторна производителност и производителност на труда. В резултат, общият ефект върху търговския баланс е спад в текущата сметка от 8.1 п.п. от БВП спрямо базисния сценарий, който в дългосрочен план се очаква да се намали или дори обърне както поради по-високото производство, така и от подобряването на конкурентните позиции на местните производители.

Таблица 2 – Промяна в основни макроикономически показатели (симулационен сценарий)

Макроикономически показател	Ефект към 2030 г. спрямо базисен сценарий
БВП	33.4%
Износ на стоки и услуги	4.7%
Внос на стоки и услуги	15.1%
Текуща сметка, % от БВП	-8.1 п.п.
Частно потребление	41.3%
Частни инвестиции	45.7%
Безработни лица	-63.7%
Средна работна заплата	92.4%
Инфлация по ХИПЦ	16.4%
Бюджетен баланс, % от БВП	0.1 п.п.

Ценовото равнище бележи умерен кумулативен ръст от 16.4% спрямо базисния сценарий за симулирания десет годишен период, който не може да бъде окачествено като значителен риск от прегряване на икономиката. Ефектите от увеличаването на платежоспособното търсене и стесненият пазар на труда са компенсирани частично от повишения икономически капацитет и от ускоряване на растежа на вноса на относително по-евтини стоки и услуги.

Според направения анализ изпълнението на БЪЛГАРИЯ 2030 към края на 2030 г. би имало позитивен ефект върху фискалната позиция на страната, който е оценен на 0.1 п.п. от БВП. Тази оценка се базира на предположението за запазване на съотношението между финансираните политики посредством европейски и национални средства, като за целта е използвано отношението между постъпленията по сметка „Помощи и дарения“ от Консолидираната фискална програма и разходите на сектор „Държавно управление“ по съответстващите на приоритетите в НПР БЪЛГАРИЯ 2030 дейности в Класификатора на

функциите на държавното управление¹⁸. Като цяло общият симулиран ефект е комбинация от няколко противоположни по посока влияния. От една страна, изпълнението на интервенциите, финансирани чрез националния бюджет, пряко увеличава разходите на правителството в абсолютен и относителен (в % от БВП) план. Същевременно, посредством автоматичните стабилизатори част от правителствените разходи намаляват в относително изражение (например заради спада в безработицата), а в резултат на по-високите доходи и заетост и по-добрата пазарна конюнктура се наблюдава процес на увеличаване на приходите на бюджета.

¹⁸ За периода 2009-2019г. това съотношение е изчислено на 10.9%

Механизъм за наблюдение и контрол на изпълнението

Основна задача пред механизмите за наблюдение и контрол на изпълнението на стратегическите документи е създаването на предпоставки за постигане на максимална ефективност и ефикасност на изпълняваните политики. С цел гарантиране на ефективно и ефикасно изпълнение на БЪЛГАРИЯ 2030, както и осигуряването на приемственост, ще бъде използван вече създадения механизъм за наблюдение и контрол на изпълнението на Националната програма за развитие: България 2020.

С оглед операционализиране на процеса по управление на изпълнението на Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030, ще продължи разработването на Тригодишни планове за действие, както и ежегодните им актуализации. Плановете за действие ще отразяват финансовите ресурси от фондовете на ЕС, националния бюджет, както и възможностите за финансиране по линия на други международни финансови институции и частния сектор. С цел ресурсно осигуряване на националните средства за финансиране на съответните политики, Плановете за действие следва да са обвързани със средносрочната фискална рамка и националния бюджет. Годишната актуализация на Плановете ще бъде придружавана от ежегоден отчет за изпълнението на мерките по отделните приоритети, като информацията за това ще бъде изготвяна от водещите ведомства. Следвайки вече установения механизъм за детайлизиране на стратегиите по отделните приоритети, както и механизма на наблюдение и контрол на Националната програма за развитие: България 2020, по всеки приоритет определеното за водещо ведомство ще координира процеса по изготвяне на годишната актуализация на Тригодишните планове за действие, както и отчета за изпълнението на мерките. С оглед осигуряването на съгласуваност с бюджетната процедура, годишната актуализация на Тригодишните планове за действие ще бъде изготвяна и предлагана за приемане от Министерския съвет до 31 декември на предходната година. Същевременно ще се изисква синхронизиране на информацията подавана от ведомствата в рамките на бюджетната процедура с данните, подавани при изготвянето Тригодишните планове за действие по отношение на осигурения финансов ресурс за изпълнението на отделните мерки.

Отговорен орган на политическо ниво за наблюдението, контрола и отчитане на изпълнението на БЪЛГАРИЯ 2030 ще продължи да бъде Съветът за развитие към Министерския съвет. Конкретните функции и отговорности на Съвета по отношение на БЪЛГАРИЯ 2030 ще бъдат разписани в Постановление на Министерския съвет №110 от 2010 г., като те следва да включват:

- организиране и координиране на процеса по наблюдението, контрола и отчитане на изпълнението на Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030;
- изготвяне на Тригодишни планове за действие за изпълнението на Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 и предлагане за одобрението им от Министерския съвет;
- осигуряване на обвързване на националното финансиране на Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 със Закона за бюджета;

- координиране при осигуряването на съответствие на националните и секторните стратегии, планове и програми, както и на програмните документи, изготвени във връзка с членството на Република България в Европейския съюз, с целите и приоритетите на Национална програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030.

На оперативното ниво съществуващият Координационен комитет за управление, наблюдение, контрол и отчитане на изпълнението на НПР: България 2020 ще продължи да изпълнява функциите си и по отношение на БЪЛГАРИЯ 2030. Комитетът ще осигурява подготовката, изпълнението и отчитането на Тригодишните планове за действие за изпълнението на БЪЛГАРИЯ 2030, и ежегодната им актуализация, съдържаща годишен отчет за изпълнението, и ще предлага проектите за одобряване от Съвета за развитие. Функция на Комитетът ще бъде и да следи напредъка при постигането на целите и приоритетите на БЪЛГАРИЯ 2030, както и да изготвя препоръки за коригиращи мерки при неизпълнение.